

DET KONGELIGE
BARNE- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
Pb. 8113 Dep
0032 OSLO

Deres ref

Vår ref
200804844-/HEA

Dato
16.1.2009

Tildelingsbrev til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet 2009

Innhold

1.	INNLEDNING.....	2
2.	HOVEDPRIORITERINGER.....	3
3.	MÅL, STYRINGSPARAMETRE OG RAPPORTERING	3
3.1	Bufdir	3
3.2	Barnevern.....	8
3.2.1	Tiltakene i barnevernet skal være kunnskapsbaserte.....	8
3.2.2	Barnevernet skal ha høy legitimitet i samfunnet.....	10
3.2.3	Driften av de statlige tiltakene skal være effektive og ha høy kvalitet	10
3.2.4	Tilbudene i barnevernet skal være gode, likeverdige og tilpasset barnas behov	11
3.2.5	Andre områder	19
3.2.6	Enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger.....	21
3.3	Familievern.....	24
3.3.1	God kapasitet i tjenesten	24
3.3.2	Et nyttig og relevant tilbud til brukerne	24
3.4	Mekling.....	26
3.4.1	Flere avtaleløsninger mellom foreldre uten bruk av domstolene.....	26
3.4.2	En god meklingsordning for foreldre ved samlivsbrudd.....	26
3.4.3	Tilbud om samlivskurs	27
3.5	Adopsjon.....	28
3.5.1	Saksbehandlingen skal være effektiv, ha høy kvalitet og sikre likebehandling.....	28

Postadresse
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Akersgt. 59

Telefon
22 24 90 90
Org no.
972 417 793

Barne- og ungdomsavdelingen
Telefaks
22 24 27 19

Saksbehandler
Helga Aanderaa
22 24 26 03

3.5.2	Effektivt tilsyn og oppfølging av adopsjonsformidlerne skal sikre at norsk og internasjonalt regelverk blir fulgt	29
3.6	Ungdomsarbeid	30
3.7	Vold og overgrep	32
3.8	Tilskudds- og erstatningsforvaltning	38
4.	Bevilgning 2009	39
5.	Administrative forhold	49
5.1	Regnskapsrapportering og årsrapport	49
5.2	Personalforvaltning og internkontroll	50
5.3	Integrering og inkludering av personer med innvandrerbakgrunn	51
5.4	Aktivitets- og redegjørelse/rapporteringsplikter	52
5.5	Krisehåndtering og informasjonsberedskap	52
5.6	Krav om risikostyring	52
5.7	Offentlige anskaffelser	53
5.8	Handlingsplan for miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser	53
5.9	Nasjonale retningslinjer for å styrke informasjonssikkerheten 2007-2010	54

1. INNLEDNING

I tildelingsbrevet meddeles Stortingets budsjettvedtak og BLDs styringssignaler til Barne-, ungdoms- og familieetatsens virksomhet i 2009. Tildelingsbrevet er basert på St.prp. nr 1 (2008-2009) for Barne- og likestillingsdepartementet.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) mottar fullmakten på vegne av Bufetat. Direktoratet skal samordne virksomheten i regionene for å sikre et mest mulig likeverdig tiltaksapparat for hele landet. Direktoratet har ansvaret for den faglige og administrative ledelsen av etaten, og kan dermed instruere og delegere til regionene i Bufetat.

BLD legger til grunn at målene beskrevet i budsjettproposisjonen er retningsgivende for Bufetats arbeid, og det er stilt resultatkrav til oppgaver som skal prioriteres i 2009. Rapporteringskravene er omtalt under de enkelte målene. Det er vedlagt et rapporteringsskjema som det skal rapporteres på til departementet hvert tertial. Etatsstyringsmøtene i 2009 vil ta for seg måloppnåelsen for dette tildelingsbrevets mål, samt resultatkrav og resultatrapportering.

BLD legger til grunn at etatens løpende virksomhet videreføres. Endringer og/eller informasjon som er viktig for politikktutforming, regelverksutforming eller måloppnåelse på feltet tas opp med BLD.

Departementet legger videre til grunn at Bufdir etter anmodning skal bistå departementet i forbindelse med politikkutforming, regelverksutforming eller øvrig måloppnåelse på feltet.

Delegasjonsoversikt og fullmakter er vedlagt.

2. HOVEDPRIORITERINGER

Følgende hovedprioriteringer skal legges til grunn ved planleggingen av virksomheten i 2009, jf. St.prp. nr 1 (2008-2009):

- For å nå målet om et likeverdig og kunnskapsbasert barnevern, skal Bufdir styrke og bygge ut forskningsbaserte tiltak i barnevernet, og styrke oppfølgingen og veiledningen av foster-, familie- og beredskapshjem.
- Bufdir skal styrke tilbudet i familievernnet ved å øke antall fagstillinger på familievernkontorer der behovet er størst. Direktoratet skal innen gitt økonomisk ramme sørge et mest mulig likeverdig familievernnetilbud i regionene.
- Bufdir skal sørge for at det utvikles et godt tilbud til enslige mindreårige asylsøkere.
- Bufdir skal få ned utgiftsveksten i etaten og sikre at budsjettet holdes. Direktoratet skal sikre at det har et system for oversikt over utgiftsutviklingen, som grunnlag for god og effektiv styring.
- Bufdir skal prioritere samhandling og samarbeid med kommunene og styrke veiledningsrollen, særlig overfor de kommuner som har små fagmiljøer.

3. MÅL, STYRINGSPARAMETRE OG RAPPORTERING

3.1 Bufdir

Hovedmål: God faglig og økonomisk styring av direktoratets ansvarsområde

Direktoratets hovedoppgave er å legge til rette for at målene i barnevern- og familievernreformen og øvrige mål vedtatt av Stortinget oppfylles innenfor de ressursmessige rammer som stilles til disposisjon.

Kravene om å oppnå bestemte resultater må ikke medføre tvil om at bevilgningsrammen er overordnet. Bufdir har ansvar for at bevilgningen blir brukt formålstjenlig og økonomisk i samsvar med Bevilgningsreglementet og forutsetningene i Stortingsvedtaket, herunder ansvar for å føre kontroll med at bevilgningen ikke overskrides. Barne- og likestillingsdepartementet forutsetter at særskilte forhold som reduserer muligheten til å holde fastsatt budsjett tas opp med departementet så snart som mulig, sammen med forslag til tiltak som gjør at rammen likevel kan holdes.

Direktoratet har ansvaret for den faglige og administrative ledelsen av regionene i Bufetat. Direktoratet skal legge til rette for en sentralisering av egnede oppgaver fra regionene på barnevernområdet, samordne etatens virksomhet, utvikle felles normer og standarder, utvikle og implementere felles systemer mv.

Direktoratet skal sørge for at nødvendige faglige og økonomiske endringsprosesser settes i gang og gjennomføres, herunder arbeidet med å skape et mer likeverdig og kvalitativt bedre tilbud med god økonomisk styring i hele virksomheten.

Direktoratet skal følge opp tiltakene foreslått av arbeidsgruppen som har sett på utgiftsutviklingen i barnevernet. Departementet vil komme tilbake til dette i eget brev.

Rapportering	Tidspunkt
Omtale arbeidet med å legge til rette for benchmarking, og å utvikle felles faglige standarder og retningslinjer.	Hvert tertial.

Likeverdig, differensiert og tilstrekkelig tiltaksapparat og enhetlig praksis

Direktoratet skal bistå regionene med råd, veiledning, informasjon og instruere ved behov. Direktoratet skal legge til rette for og sikre et godt samarbeid mellom regionene i Bufetat. Direktoratet skal samordne virksomheten i regionene i Bufetat for å sikre et mest mulig likeverdig statlig tjenestetilbud for hele landet. Etaten skal arbeide videre for å få til et likeverdig statlig barneverntilbud i hele landet, og, innen gitt økonomisk ramme, legge en plan for opptrapping med sikte på å oppnå et likeverdig familieverntilbud i regionene.

Rapportering	Tidspunkt
Gjøre rede for hvilke tiltak som er iverksatt for å utarbeide felles rutiner for regionale enheters virksomhet, inkludert fagteamene, når det er nødvendig for å sikre en enhetlig styring og praksis i regionene på de ulike saksområdene innen barnevern, familievern, adopsjon og evt. andre områder.	Årsrapport
Gjøre rede for hva som er gjort for å sikre et mer likeverdig familieverntilbud i regionene.	Årsrapport

Kostnadseffektiv drift av regionene

Direktoratet skal sikre at regionene har god ressursutnyttelse og er ansvarlig for at nødvendige tiltak iverksettes for å nå etatens mål.

Styringssystemene i etaten skal videreutvikles og forbedres for å ivareta nødvendig styrings- og kontrollbehov. Dette er nødvendig for å analysere ressursbruken i regionene og mellom regionene.

Analyser av data på tvers av regionene skal benyttes for å fastsette mål for hver enkelt region, og sammenheng mellom ressursinnsats og tjenesteproduksjon skal vektlegges i styringen av virksomheten. Erfaringsutveksling mellom regionene er fortsatt viktig for å bedre effektiviteten gjennom gjensidig læring. Kursing og kompetanseutvikling av ansatte innen økonomistyring i regionene og i tiltakene er viktig.

Bufdir skal gjennomføre risikostyring i etaten, og risikostyring skal være en integrert del av styringen i etaten og den interne planprosessen, og følges opp i styringsdialogen.

Riksrevisjonens merknader for tidligere år skal systematisk følges opp og merknader til 2009-regnskapet skal unngås.

Rapportering	Tidspunkt
Resultatet av en overordnet risikovurdering skal rapporteres til BLD til bruk i departementets videre planarbeid.	1. tertial
Kort omtale av oppfølging av Riksrevisjonens merknader.	Årsrapport

Billighetserstatningssaker

Bufdir skal sikre god kvalitet og rimelig saksbehandlingstid i billighetserstatningssaker. Bufdir skal behandle søknader om billighetserstatninger innenfor BLDs ansvarsområde. Saksbehandlingstiden for innkomne saker skal være under ett år.

Rapportering	Tidspunkt
Redegjøre for saksbehandlingstid.	Hver måned

Saker etter ekteskapslovgivningen og barneloven

Bufdir skal sikre god kvalitet og høy rettsikkerhet i behandling av saker etter ekteskapslovgivningen og barneloven.

Saksbehandlingen i klagesaker over fylkesmannens vedtak etter ekteskapsloven skal normalt skje innen tre uker.

Søknader om ekteskapsattester bør behandles innen 14 dager.

Rapportering	Tidspunkt
Antall saker behandlet etter ekteskapsloven og saksbehandlingstid	Årsrapport
Antall saker der det er oppnevnt tilsynsperson etter barneloven § 43	Hvert tertial

Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging, region sør

Det finnes 5 regionale ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging, og et av dem administrativt lagt til Bufetat, Region sør. Sentrene skal bidra til bedre og mer helhetlige tjenester ved å bistå alle deler av hjelpeapparatet med kompetanseutvikling, informasjon, veiledning og etablering av nettverk mellom relevante samarbeidspartnere innenfor hver region.

Bufdir skal, sammen med Helsedirektoratet, legge til rette for godt samarbeid mellom ressurscenterne og parter de samarbeider med, jf. også omtale i 3.7.

Bufdir skal holde departementet orientert om viktige spørsmål for Bufetat i regionene og særlig om utviklingen i Region sør.

Innsats for bedre livskvalitet for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner

Bufdir skal fordele midler til tiltak, aktiviteter og prosjekter som skal bidra til bedre livskvalitet blant lesbiske, homofile, bifile og transpersoner, jf. kap. 4.

Handlingsplan for bedre livskvalitet for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner gjelder for perioden 2009-2012.

Regjeringen har i nevnte handlingsplan fastsatt flere mål som gjelder for lhbt-innsatsen i barne- og familievernet:

- Integrering av lhbt-perspektiver i de ordinære tjenestetilbudene, og i personal- og mangfoldspolitikken i etaten
- Bedre kompetanse om lhbt-perspektiver blant medarbeidere og ledere
- Inkludere spørsmål om behov og tilbud relatert til lhbt i evalueringer av tjenestene

- Innarbeide relevante oppgaver og signaler i styringsdokumenter og rutine-/metodebeskrivelser. Innsats overfor lhbt bør så langt som mulig synliggjøres i rapporterings- og dokumentasjonsrutiner

Gjennomføring og resultatoppnåelse av planen vil bli evaluert både i 2010 og ved avslutning av planperioden.

Følgende tiltak skal gjennomføres i 2009 som første del av planens tiltak 16, *Etablering av tjenesteutviklingsprosjekt*:

- Kartlegge av i hvilken grad etatens ulike tilbud imøtekommer lhbt-gruppenes ulike utfordringer og behov. Oppdraget kan om ønskelig lyses ut og gjennomføres av et eksternt forskningsmiljø. Organisasjonene på området bør involveres. Kartleggingen skal munne ut i forslag til videre utvikling av tjenestetilbudet, som oversendes Barne- og likestillingsdepartementet senest november 2009. BLD ber om å bli orientert om oppstart og framdrift av prosjektet.

Rapportering	Tidspunkt
Rapportering om planlagte, pågående og gjennomførte aktiviteter tilknyttet Bufdirs tiltak i regjeringens handlingsplan Bedre livskvalitet for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner	Hvert tertial

Universell utforming

Stortinget behandlet våren 2008 Ot.prp. nr. 44 (2007-2008) Om lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven). Loven trer i kraft 01.01.09 og innebærer at offentlig og privat virksomhet rettet mot allmennheten skal arbeide aktivt og målrettet for å fremme universell utforming.

Bufdir skal følge opp:

- Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og utarbeide en plan for universell utforming av den delen av virksomheten som retter seg mot allmennheten.
- De muligheter kjøp av tjenester gir til å stille krav om universell utforming. Dette kan dreie seg om kjøp av tjenester hos private aktører, valg av konferanse- og overnattingssteder m.m

Rapportering	Tidspunkt
Rapportere status for gjennomføring av plan for universell utforming av den delen av virksomheten som retter seg mot allmennheten	Årsrapport

Høsten 2007 ble det gjort en endring i ansvarsdelingen mellom Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet jfr St.prp.nr.1 Tillegg nr. 5 (2007-2008). Endringene innebar at det overordnede ansvaret for enkelte oppgaver i Sosial- og helsedirektoratet som tilskuddene til funksjonshemmedes organisasjoner, Deltasenteret, Statens råd for likestilling av funksjonshemmede og enkelte FoU-aktiviteter, ble overført til Barne- og likestillingsdepartementet. Departementet vil i 2009 gjennomgå disse tiltakene for å vurdere om dagens organisering skal videreføres. I dette arbeidet vil departementet innhente synspunkter fra Bufdir.

3.2 Barnevern

Hovedmål: Vern og omsorg bidrar til at barn og unge mestrer sine liv og videreutvikler evnene sine

3.2.1 Tiltakene i barnevernet skal være kunnskapsbaserte

Høy kompetanse og godt faglig nivå i det statlige barnevernet

Det er viktig å sikre at de ansatte har kunnskap og høy bevissthet om relevant lov og regelverk slik at det enkelte barns rettssikkerhet blir ivaretatt. Bufdir skal derfor sørge for at alle ansatte har den kompetanse som er nødvendig for å utøve sitt arbeid i samsvar med gjeldende lov- og regelverk, med særlig vekt på barnevernloven og forvaltningsloven. Se også punkt under *Et likeverdig, differensiert og tilstrekkelig tilbud* om opplæringstiltak om rettighetsforskriften.

Det er viktig å gi hjelp som, så langt som mulig, er dokumentert å gi gode resultater. Systematisk satsing på forskning og utvikling og opplærings- og kompetansetiltak for å vedlikeholde og utvikle kompetansen til personalet i Bufetat, må da prioriteres. Direktoratet bør utarbeide kompetanseplaner i det statlige barnevernet som sikrer at alle ansatte til enhver tid har god kunnskap og kompetanse på eget arbeids- og ansvarsområde.

Det er videre et mål at alt faglig arbeid som utøves i det statlige barnevernet i størst mulig grad skal være emperibasert. Vi vet ofte for lite om hva som er det beste for det enkelte barn. Det er derfor nødvendig å legge stor vekt på forsknings- og utviklingsprosjekter knyttet til alle deler av det faglige arbeid. Hensikten med kvalitetsarbeidet er å sikre høy og riktig kvalitet i alle aktiviteter som har betydning for organisasjonens resultater. Målet er å bedre resultater og praksis uansett område.

Når Bufdir utvikler opplæringsprogram, kurs, seminarer etc. for egne ansatte, skal disse som hovedregel gjøres tilgjengelige til kostpris for ansatte i Oslo kommunes 2. linjetjeneste. Fylkesmannsembetene og Fylkesnemndene bør også inviteres til å delta på samme vilkår. Det skal videre vurderes hvilke deler av opplæringen som bør være tilgjengelig til kostpris for private barneverntiltak som etaten har avtaler med.

Kunnskapsgrunnlaget i barneverntjenesten må styrkes slik at tjenesten blir i stand til å ivareta arbeidet med barn, unge og familier med flyktning- og innvandrerbakgrunn på en god måte.

Bufdir skal fortsette samarbeidet med BLD og de utvalgte høyskolene om videreutdanningen *Barnevern i et minoritetsperspektiv* samt delta i styringsgruppen for prosjektet med BLD.

IMDI s kartlegging viser at de statlige institusjonene bruker tolketjenester i mindre grad enn det kommunale barnevernet. Vi ber direktoratet vurdere hvorfor, og iverksette tiltak hvis nødvendig.

Rapportering	Tidspunkt
Gjøre rede for hvordan etaten har sikret ansatte høy kompetanse innenfor relevant lov- og regelverk.	Årsrapport
Gi oversikt over temaer og målgrupper for opplæringstiltak, samt vurdere status for kompetansen på relevante områder.	Årsrapport
Omtale innarbeiding av det flerkulturelle perspektivet i barnevernet og styrke etatens flerkulturelle kompetanse.	Årsrapport
Orientering om oppstart og gjennomføring av opplæringstilbud knyttet til et flerkulturelt perspektiv i de ulike regionene.	Årsrapport
Vurdere bruken av tolk i de statlige institusjonene, samt iverksatte tiltak.	Årsrapport

Systematisk satsing på forskning og utvikling

Med bakgrunn i forsknings- og utviklingsstrategien for barnevernet, revidert i samarbeid med departementet, skal direktoratet utforme en plan for FoU-arbeidet som konkretiserer satsingen i 2009. Planen skal beskrive de ulike prosjektene og inneholde kostnadsoverslag. Planen skal drøftes med departementet og sees i sammenheng med departementets forskningssatsing. Bufdir skal videreutvikle Nasjonalt bibliotek for barnevern og familievern til å være et sentralt og sektorovergripende verktøy for å nå målene om høy kompetanse, kunnskapsbaserte beslutninger og god rettssikkerhet i møte med barn, unge og familier uavhengig av geografisk plassering.

Rapportering	Tidspunkt
Redegjøre for bruk av midler til forskning og utvikling, samt omtale status i arbeidet med formidling.	Årsrapport, fagmøter
Rapportering om arbeidet med oppfølging av forsknings- og utviklingsstrategien.	Årsrapport, fagmøter
Orienterere om implementering og kvalitetssikring av kunnskapsbaserte metoder, blant annet MST, MTFC, FFT og MultifunC.	Årsrapport, fagmøter

3.2.2 Barnevernet skal ha høy legitimitet i samfunnet

Det er et mål å spre kunnskap om og øke tilliten til barnevernets arbeid i ulike deler av befolkningen. På den måten kan terskelen for å henvende seg til barnevernet bli lavere, og flere få hjelp på et tidligere tidspunkt. Iverksetting av ny kommunikasjonsstrategi "Et åpent barnevern" (2008 – 2011) skal prioriteres. Bufdir skal i 2009 planlegge og gjennomføre regionale konferanser med formål å implementere ny kommunikasjonsstrategi.

Rapportering	Tidspunkt
Orienterere om implementering av kommunikasjonsstrategien for et åpent barnevern, herunder publikasjoner utarbeidet av etaten som omfatter informasjon om barnevernet.	Årsrapport

3.2.3 Driften av de statlige tiltakene skal være effektive og ha høy kvalitet

Bufetat skal sørge for god økonomisk styring i barnevernet samtidig som barna får et godt individuelt tilpasset omsorgs- og behandlingstilbud. Omstillingsarbeidet som pågår i etaten for å redusere utgiftsveksten skal fortsette og skal ha høy prioritet i 2009. Arbeidet i arbeidsgruppen som har sett på utgiftsutviklingen i det statlige barnevernet skal følges opp.

Arbeidet med å sikre god økonomistyring og kontroll i Bufetat har høy prioritet. Bufdir skal bedre den økonomiske analysen av regnskapene og utgiftsdriverne i det statlige barnevernet.

Buudir skal fortsette arbeidet med å redusere bruken av institusjoner, og øke bruken av fosterhjem og hjelpetiltak i hjemmet, der dette er faglig forsvarlig. Nedleggelse av et tiltak må ikke skje dersom det betyr at barn blir stående uten tilbud.

Buudir skal sikre en høy kapasitetsutnyttelse i alle statlige tiltak, i tillegg til de ideelle og kommersielle institusjonene etaten har avtaler med. Lov om offentlige anskaffelser skal følges ved kjøp av private plasser. Ideelle aktører skal prioriteres framfor kommersielle, og bruken av kommersielle aktører skal reduseres. Unntaket i loven for ideelle aktører skal utnyttes.

Styringsystemene i etaten skal videreutvikles og forbedres for å ivareta nødvendige styrings- og kontrollbehov. Utviklingen av et nytt fag- og rapporteringssystem som skal bidra til å fremskaffe sentral og relevant informasjon som grunnlag for analyse, styring og kunnskapsutvikling, skal fortsette i 2009. Dette arbeidet må dekkes innenfor de tildelte budsjettammer.

Rapportering	Tidspunkt
Status regnskap i forhold til periodisert budsjett og regnskap foregående år.	Hver måned
Status regnskap i forhold til periodisert budsjett og regnskap foregående år, behov resten av året og omtale av avvik.	Hvert tertial
Aktivitets-, pris- og produksjonstall jf. rapporteringsskjema og omtale av status.	Hvert tertial
Kapasitetsutnyttelsen i institusjon og MST målt ved belegget.	Hvert tertial
Kort beskrivelse av utgiftsreduserende omstillingstiltak.	Hvert tertial
Status for arbeidet med å skaffe oversikt over utgiftsutviklingen.	Hvert tertial
Oversikt over hvor mange faste plasser som er kjøpt etter konkurranse, gjennom rammeavtaler, eller annet. Det skal skilles mellom ideelle og kommersielle aktører.	Hvert tertial

3.2.4 Tilbudene i barnevernet skal være gode, likeverdige og tilpasset barnas behov

God faglig bistand til, og et godt samarbeid med kommunene

Det er et mål at kommunene skal få god faglig bistand gjennom fagteamenes arbeid, og at regionene etablerer gode samarbeidsforhold med kommunene. Direktoratet skal påse at fagteamene ivaretar hensynet til enhetlig praksis og et likeverdig tilbud og gjennomføre opplæringsprogram for fagteamene. Fagteamene skal ha en aktiv rolle i satsingene mot barn av rusmiddelavhengige og psykisk syke foreldre og barn som lever med vold i familien, Program for foreldreveiledning og implementeringen av metoden Familieråd, se pkt. 3.7, 3.1 og *Strukturert samarbeid på regionalt og lokalt nivå*

mellom barnevernet, psykisk helsevern for barn og unge og tverrfaglig spesialisert rusbehandling og Lokale løsninger og tilbud som alternativ til plassering utenfor hjemmet omtalt senere under pkt 3.2.4. Direktoratet skal i samarbeid med regionene følge opp de 26 modellkommunene i Regjeringens satsning for barn av psykisk syke og rusmiddelmisbrukende foreldre. Satsningen i 2009 skal omfatte flere tiltak og flere kommuner og andre aktuelle hjelpeinstanser, i forhold til aktiviteten i 2008 som i hovedsak har vært konsentrert om etablering av tiltaket i Bufetat, samt driften av modellkommuneprosjektet.

I tillegg skal direktoratet følge opp samarbeidet med Nasjonalt kompetansenettverk for sped- og småbarns psykiske helse, blant annet gjennom å gi støtte til deres arbeid med implementering og opplæring i metoder og kartleggingsverktøy i barnevernet.

Direktoratet skal følge opp resultatene fra evalueringen av fagteamene i rapporten *Vurdering og videreutvikling av fagteam* fra Rambøll Management. For å utvikle samarbeidet skal det avholdes lokale samarbeidsmøter mellom kommuner og fagteam/Bufetat, hvor målet er å diskutere lokale utfordringer og utforme lokale samarbeidsavtaler. Videre vil Bufdir ta initiativ til møter med storbyene med mål om å utvikle samarbeidet.

Direktoratet skal arbeide for at bruken av akutt plasseringer blir redusert, og at akutt plasseringer først og fremst skjer i statlige tiltak.

Direktoratet skal bidra til god forståelse i regionene av oppgave- og ansvarsfordeling mellom kommune og stat, herunder fagteamene.

Det skal som en prøveordning etableres et tvisteløsningsorgan for "gråsonesaker" der det er tvist mellom kommune og stat om betalingsansvaret. Organets arbeid skal være avgrenset til å omhandle grensen mellom statens betalingsansvar etter barnevernloven og kommunens betalingsansvar etter andre lover.

KS og BLD har inngått en samarbeidsavtale på barnevernsområdet som er gjensidig forpliktende og der partene skal følge opp målsettingene i avtalen gjennom ulike tiltak og prosjekter. Avtalen skal vare fra 1.sept 2008 til 1.sept 2010. Direktoratet skal innenfor rammen av avtalen delta i konkrete prosjekter og initiativer knyttet til avtalen.

Etaten skal bistå kommunene i arbeidet med å følge opp ungdom over 18 år (ettervern), som har vært i fosterhjem eller institusjon som etaten har hatt et ansvar for. Dette er også en oppfølging av regjeringens arbeid med å bekjempe bostedsløshet. Bufetat bør blant annet vurdere deltakelse i de regionale kontaktforaene knyttet til bostedsløse for å sikre god statlig koordinering. Dette arbeidet skal skje innenfor rammen av rundskrivet om ansvars- og oppgavefordelingen mellom stat og kommune.

Direktoratet skal følge opp *Styrket innsats mot fattigdom blant barn, unge og familier – gjennom barnevernet*, blant annet gjennom saksbehandling av søknader fra de 29

kommuner som deltar i innsatsen, være kontakt til kommunene, lede møter i referansegruppa, arrangere nettverkssamlinger (veiledningsarbeid) og ha ansvar for nettsiden som Fafo og NOVA har etablert (www.fafo.no/fattigdomstiltak). Prosjektet skal i løpet av 2009 evalueres av NOVA og Fafo. Bufdir skal i samarbeid med BLD følge opp dette arbeidet.

Rapportering	Tidspunkt
Rapportering på fagteamenes aktivitet i henhold til vedlagte rapporteringsskjema.	Hvert tertial
Gi en beskrivelse og vurdering av aktiviteten til fagteamene	Årsrapport
Redegjøre for oppfølgingen av evalueringen av fagteamene, jf. Rapporten <i>Vurdering og videreutvikling av fagteam</i> fra Rambøll Management	Årsrapport
Antall nye akutt plasseringer i forhold til antall plasseringer i institusjon og familie- og beredskapshjem.	Hvert tertial
Omtale bistand til kommunene i arbeidet med å følge opp ungdom over 18 år (ettervern)	Årsrapport
Omtale oppfølging av resultater fra rapportene om ettervern fra NOVA og Fafo (foreligger i desember 2008)	Årsrapport
Omtale <i>Styrket innsats mot fattigdom blant barn, unge og familier – gjennom barnevernet,</i>	Årsrapport
Omtale arbeidet med Vaktordning i hver region som sikrer at kommunenes barneverntjenester, herunder barnevernvaktene, og påtalemyndigheten gis faglig bistand i forbindelse med plassering av barn utenfor hjemmet utenfor fagteamenes ordinære kontortid når dette er nødvendig (jf. tiltak 3 i regjeringens handlingsplan mot barne- og ungdomskriminalitet, <i>Sammen mot barne- og ungdomskriminalitet (2005-2008)</i>). Se også punkt om alarmtelefon for barn.	Årsrapport

Strukturert samarbeid på regionalt og lokalt nivå mellom barnevernet, psykisk helsevern for barn og unge og tverrfaglig spesialisert rusbehandling

Mange barnevernbarn har sammensatte problemer som krever hjelp og bistand fra flere tjenester. Å utvikle et godt samarbeid mellom tjenestene er nødvendig. Helseforetakene og andre etater som har med barn og unges oppvekst og levekår å gjøre er sentrale samarbeidspartnere for etaten.

Det er inngått samarbeidsavtaler mellom helseforetakene (psykisk helsevern for barn og unge og rusomsorg) og statlig regionalt barnevern. Disse avtalene må konkretiseres i lokale avtaler slik at de barna som har behov for tjenester fra både Bufetat og helseforetakene blir prioritert både faglig og økonomisk av begge etatene. Bufdir skal

fortsette det tette samarbeidet med Helsedirektoratet når det gjelder denne gruppen av barn og unge.

Rapportering	Tidspunkt
Gjøre rede for:	
<ul style="list-style-type: none"> • avtaler om konkretisering av samarbeid mellom Bufetat og helseforetakene • avtaler om samarbeid med andre offentlige instanser på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. • hvordan direktoratet har bidratt til å utvikle samarbeidet med psykisk helsevern for barn og unge og tverrfaglig, spesialisert rusbehandling, samt gi vurdering av status. • oppfølging og koordinering av arbeidet for barn med psykisk syke og rusmiddelavhengige foreldre, herunder modellkommuneforsøket. 	<p>1. tertial</p> <p>Årsrapport</p> <p>Årsrapport</p>

Et likeverdig, differensiert og tilstrekkelig tilbud

Direktoratet skal på bakgrunn av kommunenes utredninger, tiltaksplaner og i samarbeid med kommunene sørge for at barnets behov er et overordnet og styrende utgangspunkt for valg av tiltak, jf. bestemmelsene om tiltaksplan/omsorgsplaner. Barn skal behandles ut i fra sine egne forutsetninger og med respekt. Barn og ungdoms egne erfaringer og vurderinger er sentrale når differensierte og tilstrekkelige tilbud skal utvikles. Brukerens egen stemme skal høres for å sikre at han eller hun får god/riktig informasjon, bistand, støtte og hjelp i forhold til sitt behov. Dette arbeidet må systematiseres.

Arbeidet med å sikre et likeverdig tilbud i landet, bl.a. ved å tilby tiltak som i størst mulig grad er tilpasset det enkelte barns individuelle behov skal fortsette. Jf. Riksrevisjonens virksomhetsanalyse av Bufetat, dokument nr 3:6 (2007-2008) skal etaten sørge for å ha systematisk informasjon om hvilke behov som må dekkes basert på en individuell vurdering av det enkelte barn, og analysere hvordan dette vil utvikle seg. Gode behovsanalyser skal være grunnlag for overordnet, langsiktig planlegging av tjenestetilbudet.

Planen som ble utarbeidet i 2008 for det totale tjenestetilbudet i sektoren skal følges opp i 2009.

Institusjonstilbud

Direktoratet skal sikre et likeverdig, differensiert og tilstrekkelig institusjonstilbud i hele landet. Samtidig skal Bufetat sørge for å utvikle et kvalitativt bedre og mer målrettet institusjonstilbud til ulike målgrupper.

Det er viktig at direktoratet til enhver tid holder god oversikt over det totale antallet barn som er i institusjoner og hvor de er plassert. Samtidig er det viktig at det fokuseres på barn og unges rettigheter under opphold i barneverninstitusjon, herunder bruk av tvang. Etaten skal ha oversikt over antallet barn og unge med nedsatt funksjonsevne i barneverninstitusjonene, jf. definisjon i St.meld. nr. 40 (2002-2003), og over antallet barn og unge med etnisk minoritets bakgrunn, inkludert barn og unge med samisk bakgrunn eller nasjonal minoritetsbakgrunn eller urfolksbakgrunn. Bufetat har et særlig ansvar for å gi samiske barn og unge et institusjonstilbud som ivaretar det samiske perspektivet (blant annet i forhold til språk og kultur). Det må også føres oversikt over bruk av barneverninstitusjon i forbindelse med varetekt og gjennomføring av straff. Dette rapporteres i vedlagte rapporteringsskjema.

For å sikre fokus på barn og unges rettigheter under opphold i barneverninstitusjon, herunder bruk av tvang, skal direktoratet sørge for:

- At det er rutiner for å gi barn og unge som oppholder seg i barneverninstitusjon informasjon om deres rettigheter.
- At regionene følger opp tilsynsmyndighetenes rapporter om eventuelle brudd på regelverket overfor den enkelte institusjon.
- At det i alle regioner gjennomføres opplæringstiltak for alle nyansatte og at øvrige ansatte kan vedlikeholde og oppdatere sine kunnskaper om regelverket etter barnevernloven som gjelder barn og unges rettigheter under opphold i barneverninstitusjon, herunder bruk av tvang.

Bufdir skal utarbeide utkast til veileder til forskrift om internkontroll for barneverninstitusjoners oppgaver etter lov om barneverntjenester.

Direktoratets rutiner (fra juni 2007) om forebygging og håndtering av mistanke om fysiske og seksuelle overgrep mot barn og grenseoverskridende atferd mot barn og unge i statlige barneverninstitusjoner, skal følges opp. Direktoratet skal sørge for at det finnes liknende rutiner i private barneverninstitusjoner. Bruk av virkemidler som opplæring, informasjon og veiledning bør gjøres i dialog med bl.a. aktuelle sentrale myndigheter som har ansvar for barn med funksjonsnedsettelse og mindreårige asylsøkere.

Rapportering	Tidspunkt
Helhetlig plan for det totale tjenestetilbudet basert på analyser av behov.	1. des. 2009
Informere departementet om oppfølgingen av private og offentlige institusjoner, herunder antall besøk.	Årsrapport
Omtale arbeidet med å følge opp direktoratets rutiner fra 2007 om håndtering av vold/overgrep mot barn i barneverninstitusjoner, jf. tiltak 6 i strategiplanen mot seksuelle og fysiske overgrep mot barn og unge.	Årsrapport

Gjøre rede for hvordan etaten har sikret at ansatte får opplæring i forskrift om rettigheter og bruk av tvang.	Årsrapport
Omtale oppfølgingstiltak for å sikre høy kompetanse om, og et godt og tilstrekkelig behandlingstilbud til ungdom med store volds- og aggresjonsproblemer.	Årsrapport
Utkast til veileder til forskrift om internkontroll for barneverninstusjoners oppgaver etter lov om barneverntjenester.	1. tertial

Foster-, beredskaps- og familiehjemsstilbud

Det er en viktig oppgave for Bufetat å sørge for at foster-, beredskaps- og familiehjemmene har høyest mulig kvalitet og er tilpasset individuelle behov. Det skal sikres et likeverdig tilbud i hele landet.

Bufetat har ansvaret for rekruttering og formidling av foster-, beredskaps- og familiehjem, og for at hjemmene får nødvendig opplæring og generell veiledning.

Bufdir skal fortsette arbeidet med oppfølging og videreutvikling av opplæring av foster-, beredskapshjem- og familiehjemforeldre gjennom programmet PRIDE, herunder følge opp resultatene fra evalueringen av programmet og hvordan det bedre kan tilpasses opplæring av hjem som tar imot barn med minoritetsetnisk bakgrunn.

Bufdir skal implementere retningslinjer for oppfølging og veiledning av fosterforeldre som også regulerer regionenes ansvar for å ha et tilbud om nødtelefon for fosterforeldre.

Bufetat skal, i nært samarbeid med kommunene, bistå i plasseringssaker utenfor hjemmet og formidle tilpassede foster-, beredskaps- og familiehjem, herunder for barn som mistenkes å være utsatt for menneskehandel, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.

Bufetat skal gi bistand til kommunene i først å søke etter et foster-, beredskaps- eller familiehjem i barnets familie eller nære nettverk.

Bufetat skal, ut fra en vurdering av behov, rekruttere foster-, beredskaps- og familiehjem med samisk- og etnisk minoritetsbakgrunn, samt rekruttere hjem for barn med nedsatt funksjonsevne.

Antallet foster-, beredskaps- og familiehjem skal søkes tilpasset til det antallet som til enhver tid er nødvendig for de barn og unge som skal plasseres.

For å sikre beredskaps- og familiehjem bedre rettigheter og økt sikkerhet i avtaleforholdet med staten, er det utarbeidet nye standardkontrakter for denne

gruppen. Direktoratet skal utarbeide forslag til veileder, retningslinjer og kriterier for disse hjemmene. Bufetat skal inngå kontrakter med de familier som oppfyller disse kriteriene.

Familiehjem som aktivt jobber med atferden til barnet er et viktig supplement til dagens institusjoner og forsterkede fosterhjem.

Bufetat skal i samarbeid med Atferdssenteret utvikle planer for utbyggingen av familiehjem med behandlingstilbud (MTFC) i etaten.

Rapportering	Tidspunkt
<p>Omtale av gjennomføringen av et likeverdig og styrket fosterhjemstilbud i hele landet, herunder</p> <ul style="list-style-type: none"> • arbeidet for å sikre tilstrekkelig kompetanse i regionene • igangsatte tiltak for å hindre utilsiktede flyttinger • igangsatte tiltak for å implementere retningslinjer for oppfølging og veiledning av fosterforeldre som også regulerer regionenes ansvar for å ha et tilbud om nødtelefon for fosterforeldre • oppfølging av arbeidet med å bistå kommunene i rekruttering og opplæring av tilsynsførere • oppfølging av direktoratets kartlegging av rutiner fra 2008 for håndtering av mistanker om fysiske eller seksuelle overgrep mot fosterbarn, jf tiltak 6 i <i>Strategi mot seksuelle og fysiske overgrep mot barn</i> jf. tilsvarende tiltak for barn i barneverninstitusjoner 	Årsrapport
Det skal rapporteres om fosterhjem, jf. vedlagte rapporteringsskjema.	Hvert tertial
Veileder til standardkontraktene som utdyper hvordan de enkelte punktene i kontrakten skal forstås.	31. mars 2009
Retningslinjer for utforming og kvalitetssikring av beredskapshjem og familiehjem.	31. mars 2009
Kriterier for å få oppdrag som beredskapshjem og familiehjem.	31. mars 2009
Plan for utbyggingen av familiehjem med behandlingstilbud (MTFC) i etaten.	2. tertial

Styrket oppfølging av skoletilbud i barneverninstitusjoner og fosterhjem

Et nasjonalt tilsyn gjennomført av fylkesmannen har avdekket at skoletilbudet til barn og unge ved barneverninstitusjoner er svært dårlig og kritikkverdig. Barn i barnevernet skal ha like god oppfølging fra skole som andre barn. Institusjoner og foster-, beredskaps- og familiehjem må følge opp barns skolegang minst like godt som andre

foreldre. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet skal i 2009 lage rutiner for hvordan etaten skal følge opp barns skolegang i institusjon og fosterhjem. Bufetat gis en pådriverfunksjon slik at barn og unge får den skolegangen de har rett til etter opplæringsloven.

Rapportering	Tidspunkt
Orienterer om arbeidet med utvikling og formidling av rutiner for skolegang i institusjon og fosterhjem for barn og unge	1. tertial

Lokale løsninger og tilbud som alternativ til plassering utenfor hjemmet

Ved ulike barneverntiltak bør man i størst mulig grad samarbeide med familiene og deres nettverk. Forebyggende tiltak og alternative tiltak til institusjon vil i mange tilfeller være faglig bedre for barn og familier som er i kontakt med barnevernet. Det er viktig å unngå at barn i for lang tid mottar hjelpetiltak som ikke fungerer. Direktoratet skal arbeide for at hjelpetiltak i statlig regi, spesielt MST, FFT og PMTO og Familieråd, tas i bruk over hele landet.

Rapportering	Tidspunkt
Omtale av tiltak for å styrke satsingen på lokale løsninger og tilbud som alternativ til institusjon, herunder samarbeidstiltak mellom barnevern og familievern.	Årsrapport
Antallet kommuner som har fått opplæring i metoden Familieråd og antallet kommuner som har tatt den i bruk.	Årsrapport

Implementering av Program for foreldreveiledning over hele landet

Bufdir har hovedansvaret for implementering og videreutvikling av Program for foreldreveiledning, som blant annet består i opplæring og veiledning. Samarbeidet med Helsedirektoratet og Utdanningsdirektoratet videreføres.

Bufdir skal fortsatt delta i departementets arbeid med evaluering av implementeringsprosessen og virkningen av programmet.

Bufdir skal sørge for at godt og tilstrekkelig skriftlig foreldreveiledningsmaterieell er tilgjengelig.

Det skal i 2009 igangsettes et arbeid med å utvikle et tilbud til alle landets helsestasjoner om bruken av nyutviklet materieell på helsestasjoner.

Bufdir skal sørge for at det er veileder- og trenerkompetanse i alle regioner.

Etaten skal følge opp påbegynte prosjekter med tilpasning av foreldreveiledningsprogrammet til spesielle målgrupper og vurdere behovet for ytterligere utprøving. Behovet for tilpasning av foreldreveiledningsprogrammet til nye målgrupper skal vurderes.

Etaten skal gi veileder- og treneropplæring i minoritetsprogrammet, *Program for foreldreveiledning for minoriteter*, for utvalgte kommuner, herunder sørge for økt kompetanse om tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, jf. 3.7 og om vold mot barn i nære relasjoner, jf. 3.7.

Tilpassede foreldreveiledningsprogram til bruk i asylmottak skal integreres i samarbeid med UDI.

Rapportering	Tidspunkt
Redegjøre for implementering, videreutvikling og drift av <i>Program for foreldreveiledning</i>	Årsrapport
Antallet kommuner/bydeler der opplæring i <i>Program for foreldreveiledning</i> er gitt i regi av Bufetat	Årsrapport
Antall enheter i etaten som har fått trenerkompetanse, per region.	Årsrapport
Antall som har fått veileder- og trenerkompetanse i foreldreveiledning for familier med minoritetsbakgrunn fordelt på regionnivå.	Årsrapport
Omtale ulike målgrupper der opplæring er gitt	Årsrapport

Sentre for foreldre og barn

Etaten skal etter anmodning fra kommunen, bistå barneverntjenesten ved plassering i sentre for foreldre og barn. Hvis det viser seg at behovet for plasser i sentre for foreldre og barn er større enn tilbudet, kan det ut fra en faglig og økonomisk vurdering være hensiktsmessig å styrke tilbudet. Hvorvidt dette skal gjøres, er en vurdering som Bufetat skal foreta.

Rapportering	Tidspunkt
Kapasitet og antall familier i sentre for foreldre og barn.	Årsrapport

3.2.5 Andre områder

Alarmtelefon/ alarmsentral for barn

Det går fram av regjeringens handlingsplan mot vold i nære relasjoner (2008-2011) "Vendepunkt" tiltak 2 at:

”Det opprettes en døgnåpen, gratis alarmtelefon for barn og unge som er utsatt for ulike former for vold, overgrep eller omsorgssvikt. Målet er at barn skal kunne henvende seg til ett telefonnummer om sin situasjon og bekymring, og at henvendelsen deretter kan videreformidles til rett instans i kommunen for oppfølging.—”

BLD og Justisdepartementet har i 2008 arbeidet med å planlegge hvordan tiltaket skal gjennomføres. Fordi tilbudet også skal kunne kontaktes pr e-post og sms, omtales det som en alarmsentral. Tiltaket skal iverksettes i 2009. I hvilken grad direktoratet blir berørt av tiltaket, vil blant annet være avhengig av hvilke nye behov for barneverntjenester som sentralen bidrar til å avdekke. Den planlagte alarmsentralen må sees i sammenheng med det statlige, regionale barnevernets vaktordninger utenom ordinær arbeidstid, jf. punkt under *God faglig bistand til, og et godt samarbeid med kommunene.*

Samarbeid om utsatte barn i Barentsregionen

Det etablerte Barentssamarbeidet rettet mot utsatte barn og ungdom i Nordvest-Russland skal videreføres. Bufetat region nord skal utgjøre et langsiktig, regionalt tyngdepunkt i dette arbeidet på bakgrunn av erfaringer, etablerte samarbeidsrelasjoner og geografisk tilhørighet. Regionen skal drive samarbeid og konkrete fagprosjekter i tråd med overordnede styringssignaler for området. Region nord skal være en ressurs for departementet på området utsatte barn i Barentsregionen. Regionen skal tilrettelegge for oppfølging av det vedtatte samarbeidet mellom Justisdepartementet og BLD på området mindreårige lovbrøyttere i Nord – Vest Russland. Det skal også tilrettelegges for deltakelse og faglig oppfølging av del programmet ”Children and Youth at risk in the Barents region”. I 2009 vil dette arbeidet ledes av Norge.

Direktoratet skal tilrettelegge for at Bufetat region nord skal kunne gjennomføre prosjektsamarbeid som en del av oppfølgingen av Samarbeidsavtalen mellom Karelen og BLD og mellom Murmansk og BLD samt samarbeid mellom Justisdepartementet og BLD på området mindreårige lovbrøyttere i Nord Vest Russland. Bufdir må vurdere administrativ plassering av prosjektet og sikre tilstrekkelige administrative ressurser samt systematisk oppfølging.

Rapportering	Tidspunkt
Angi status for oppfølgingen av samarbeidsavtalen og region nords aktiviteter knyttet til utsatte barn og unge i Barentsregionen. Rapporteringen skal følge vanlig styringslinje mellom departement, direktorat og region.	Årsrapport

Barnehusene

Justisdepartementet og Politidirektoratet opprettet i 2007 barnehus (tidligere kalt Barnas Hus) i Region vest/Bergen og Region øst/Hamar og Region sør/Kristiansand. Tilsvarende barnehus vil bli opprettet i de to andre regionene innen utgangen tidlig i 2009. I barnehusene skal både dommeravhør og medisinske undersøkelser gjennomføres. I tillegg skal barnehusene gi tilbud om bistand til kommunalt barnevern og eventuelle andre instanser i utredningsarbeidet. Barnehusene skal også tilby barn og deres familier rådgivning og korttidsbehandling ved behov.

Justisdepartementet og Politidirektoratet har hovedansvaret på nasjonalt nivå for barnehusene. Bufdir skal delta i styringsgruppearbeidet tilknyttet drift av barnehusene.

Bufdir skal holde departementet orientert om viktige spørsmål for Bufetat i regionene og om prinsipielle spørsmål som reises i forbindelse med barnehusene.

Hovedmål: Gode omsorgstilbud til enslige mindreårige asylsøkere

3.2.6 Enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger

Drift av omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år i fasen fra ankomst til landet og frem til bosetting eller retur til hjemlandet

Barne-, ungdoms og familieetaten skal gi et bo- og omsorgstilbud som ivaretar enslige mindreårige barn og ungdommers spesielle omsorgsbehov og som er kvalitetsmessig sammenlignbart med det tilbud som gis barn i barnevernet.

Økningen i asylankomster har vært stor i 2008. Særlig har andelen av enslige mindreårige asylsøkere økt. Fra en opprinnelig prognose på 30 barn per år anslår prognosen nå at statlig regionalt barnevern i 2009 vil ha ansvaret for 200 enslige mindreårige under 15 år. I tillegg til de allerede opprettede plassene, vil det være behov for ytterligere etableringer som skal planlegges i samarbeid med BLD.

Det forutsettes at behovet for plasser i hovedsak dekkes av statlige omsorgssentre. Departementet vil invitere til et samarbeid med ideelle organisasjoner i det videre arbeidet med reformen.

Bufetat skal sørge for god økonomistyring av omsorgssentrene. Barna skal ha et individuelt tilpasset omsorgs- og behandlingstilbud, basert på et individuelt

oppfølgingsvedtak. Sentrene skal inneha gode rutiner i saker hvor det er mistanke om at barnet er utsatt for menneskehandel.

Omsorgssentrene skal inngå i Bufetats kompetanseplan. Bufdir skal sikre at de ansatte vedlikeholder og utvikler sin kompetanse, jf. pkt. 3.2.1

Det er viktig at Bufetat etablerer et godt samarbeid med Utlendingsdirektoratet og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet og at det utarbeides gode samarbeidsrutiner ved ankomst, under opphold og ved bosetting. Bufetat må sørge for god oversikt over data.

Bufdir må i 2009 påregne enkelte nye oppgaver i tilknytning til enslige mindreårige asylsøkere. Det innebærer noe ekstra rapportering i oppstarten av reformen som grunnlag for planlegging fremover.

Rapportering	Tidspunkt
Status regnskap i forhold til periodisert budsjett, behov resten av året og omtale av avvik.	Hvert tertial
Orienterer om eventuelle kompetansebehov og -mangler.	Årsrapport
Gi oversikt over: Nasjonalitet, alder, kjønn, barn som forlater omsorgssenteret av andre forhold enn bosetting, dvs. blir borte, kommunalt barnevern overtar omsorgsansvaret eller har flyttet til slekt.	Hvert tertial
Gi oversikt over hvor lang botid barna har i gjennomsnitt på omsorgssentrene og hvilke kommuner som bosetter hvor mange barn	Hvert tertial
Omtale av samarbeid med kommunene, UDI, IMDi og andre samarbeidspartnere, herunder utfordringer ved etableringen og behov for videreutvikling av rutiner.	Årsrapport
Antall ankomster	Hver uke
Antall barn som har fått bosettingskommune	Hver uke
Antall barn utflyttet	Hver uke
Framdrift av etablering av sentre	Hver måned

Forberede tilbud til enslige mindreårige asylsøkere ialderen 15-18 år

I samarbeid med Bufdir/Bufetat, vil departementet arbeide med å forberede et godt omsorgstilbud til enslige mindreårige asylsøkere mellom 15-18 år i fasen fram til bosetting i en kommune eller retur. Prosjektgruppen med ansvar for området, med representanter fra departementet, direktoratet og regionene ledet av BLD, skal videreføres i 2009.

Bufdir skal delta i departementets forberedelser til studier knyttet til enslige mindreårige asylsøkeres og flyktningers psykiske helse, livsløp i Norge og eventuelt i evalueringsstudie av omsorgssentrene.

Rapportering	Tidspunkt
Redegjøre for status og ulike erfaringer knyttet til arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere generelt.	Årsrapport
Omtale av samarbeidsrutinene med UDI, IMDi og andre samarbeidspartnere og mulige forbedringspunkter for videreutvikling av rutinene	Årsrapport

Refusjonsordninger for enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger

I den grad kommunenes utgifter til bo- og omsorgstiltak med støtte og oppfølging overskrider den kommunale egenandelen, skal utgiftene til barneverntiltak refunderes av staten. Bufetat er ansvarlig for å skaffe institusjonsplasser til enslige mindreårige asylsøkere ved behov. Kommunenes krav om refusjon fremmes for Bufetat ved regionkontorene.

Kommuner som bosetter disse barna vil også motta et tilskudd som utbetales til og med det året vedkommende fyller 20 år.

Rapportering	Tidspunkt
Orienterer om arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger i tilknytning til ordningen med statsrefusjon.	Årsrapport

Ressursgruppe for enslige mindreårige asylsøkere

Det har vært vanskelig å rekruttere og beholde psykologer til omsorgssentrene for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år. Det bør derfor vurderes alternative løsninger. Bufdir bes om å vurdere en prosjektorganisering for å utprøve om en ressursgruppe kan bedre situasjonen. Vurderingen må omfatte organisatorisk forankring, lokalisering, struktur og økonomiske konsekvenser, samt en vurdering av om andre faggrupper med klinisk spesialitet og erfaring med asylsøkere og flyktninger skal tas inn i gruppen hvis det ikke er mulig å rekruttere psykologer.

3.3 Familievern

Hovedmål: En velfungerende og tilgjengelig familieverntjeneste
---

Hovedmålet forutsetter blant annet tilstrekkelig kapasitet til å gi hjelp innen rimelig tid, god faglig kompetanse til å gi adekvat hjelp og god kjennskap til familievernet i befolkningen. Bufdir skal videre påse at tilskuddsforvaltningen til de kirkelige familievernkontorene er i samsvar med statlig lov og regelverk.

Det vises for øvrig til Bufdirs oppgaver knyttet til foreldreveiledning, jf. 3.1.

3.3.1 God kapasitet i tjenesten

Resultatmålet skal oppnås gjennom tilstrekkelig bemanning på familievernkontorene, god faglig kompetanse og at arbeidstiden primært forbeholdes klientrettet og forebyggende arbeid.

Økte budsjetttrammer skal benyttes til å øke antall fagstillinger for å øke kapasiteten på familievernkontorer der behovet er størst.

Rapportering	Tidspunkt
Redegjørelse for hvordan de økte budsjettmidler er anvendt.	Hvert tertial

3.3.2 Et nyttig og relevant tilbud til brukerne

Resultatmålet skal oppnås gjennom innføring av rutiner for brukerrettet kvalitetsutvikling, god faglig kompetanse og godt samarbeid med andre lokale hjelpeinstanser der det er naturlig. Bufdir har ansvaret for å sikre og videreutvikle høy kompetanse i familievernet til tjenestens ulike grupper av personale. Dette skal ivaretas gjennom prioriterte tiltak i *Kompetanseplanen for familievernet* og *Strategidokumentet for familievernet*, herunder videreføre utviklingen av brukerrettet kvalitetsutvikling i tjenesten. Direktoratet skal sikre at familievernet har god faglig kompetanse på temaer knyttet til homofile og lesbiske par- og familieforhold, til familier med etnisk minoritetsbakgrunn og til voldsproblematikk.

Kommunikasjonsstrategien for familievernet skal følges opp.

Direktoratet skal vurdere hvilke tiltak som kan iverksettes for å gjøre menn mer oppmerksomme på familievernets tilbud. Å øke menns kjennskap til familievernet skal inngå i kommunikasjonsstrategien for familievernet. Familievernet skal ha tiltak for å styrke menns rolle og funksjon i samliv og omsorg for barn.

Tre fjerdedeler av de ansatte i familievernet er kvinner. Bufdir skal utvikle og iverksette en strategi for å rekruttere flere menn til å søke stillinger i familievernet.

Familievernets rolle i samlivskursene *Godt samliv!* og *Hva med oss?* og i *Foreldreveiledningsprogrammet* skal videreføres.

Familievernet skal ha en viktig rolle i arbeidet mot vold i nære relasjoner. Bufdir skal påse at den kompetanse som er utviklet ved de ni familievernkontorene som deltok i prosjektet "Barn som lever med vold i familien" viderefremmes til resten av tjenesten. Det vises til tiltak nr 25 i Handlingsplan mot vold i nære relasjoner: "Det skal iverksettes et faglig utviklingsprosjekt innen familievernet om arbeid med vold i nære relasjoner. Prosjektet bygger på erfaringene fra prosjektet "Barn som lever med vold i familien" ".

Rapportering	Tidspunkt
Omtale av utviklingen og implementeringen av rutine for brukerrettet kvalitetsutvikling.	Årsrapport
Redegjørelse om hvordan <i>Kompetanseplanen for familievernet</i> er fulgt opp, jf. kap. 842 post 21.	Årsrapport
Redegjørelse for hvordan kommunikasjonsstrategien for familievernet er fulgt opp.	Årsrapport
Omtale av tiltak som er spesielt rettet mot menn og tiltak iverksatt for å øke menns kjennskap til familievernet	Årsrapport
Omtale av hva Bufetat gjør for å rekruttere flere menn	Årsrapport
Plan for å rekruttere flere menn til å søke stillinger i familievernet	Egen plan, 2. tertial
Omtale av familievernkontorenes rolle i samlivskursene <i>Godt samliv!</i> og <i>Hva med oss?</i> Antall avholdte <i>Hva med oss?</i> -kurs og antall deltakere på disse skal angis.	Årsrapport

3.4 Mekling

Hovedmål: Ivaretagelse av barns beste
--

3.4.1 Flere avtaleløsninger mellom foreldre uten bruk av domstolene

Bufetat skal vurdere tiltak som kan få begge foreldre til å møte til mekling, særlig i meklinger før saksanlegg etter barneloven.

Mekler skal oppfordre foreldre som ikke har kommet fram til en avtale til å fortsette meklingen etter første time, jf. barneloven § 54. Bufetat skal sette i gang et prosjekt for å prøve ut ulike metoder for innretting av første time med sikte på å få flere foreldre til å mekle mer enn én time.

Domstolene sender få saker tilbake til mekling. Bufetat skal arbeide med sikte på å sette i gang et prosjekt, for eksempel sammen med en eller flere tingretter, for å vurdere hvordan flere saker kan løses ved utenrettslig mekling.

Rapportering	Tidspunkt
Omtale av - tiltak som kan få begge foreldre til å møte til mekling - prosjekt for å prøve ut ulike metoder for innretting av første time - prosjekt for å vurdere hvordan flere saker kan løses ved utenrettslig mekling	Årsrapport

Hovedmål: Likestilt foreldreskap og styrket samarbeid mellom foreldre som er i konflikt
--

3.4.2 En god meklingsordning for foreldre ved samlivsbrudd

Bufetat skal forvalte meklingsordningen i henhold til forskrift om mekling etter ekteskapsloven og barneloven og rundskriv til forskriften. Bufetat skal blant annet sørge for at det finnes et kvalifisert meklingsapparat, herunder gi opplæring til meklerne. I tillegg til gjeldende ansvar for rapportering, får Bufetat fra 1.1.2009 også ansvaret for meklingsstatistikken, herunder kontakt med SSB om statistikk på området.

Ventetiden for mekling ved familievernkontorene skal ikke overstige tre uker fra begjæring til tilbud om første time.

Familievernet skal bruke minst 20 prosent av sin kapasitet på mekling der behovet er til stede.

Rapportering	Tidspunkt
Rapportering iht. skjema	Hvert tertial
Andel saker der foreldrene får tilbud om første time innen tre uker, totalt og regionvis	Hvert tertial
Andel tid brukt til mekling, totalt og regionvis. (Andelen beregnes av den samlede tid brukt på mekling, terapi/rådgivning og utadrettet virksomhet)	Hvert tertial
Omtale av opplæring av meklere	Årsrapport

Hovedmål: Stabile samliv

3.4.3 Tilbud om samlivskurs

Samlivskurs *Godt samliv!* til førstegangsforeldre

Bufdir har ansvar for å utvikle kursinnhold og å utarbeide kursmaterieell. Regionkontorene har ansvar for at interesserte kommuner gis informasjon, materieell og nødvendig veiledning for gjennomføring av kurs. De regionale koordinatorene for samlivskurset *Godt samliv!* skal samarbeide med og ha en pådriverrolle overfor kommunene for å stimulere til å holde kurs og for å bidra til at *Godt samliv!*-kurs blir et landsdekkende tilbud. Aktuelle familievernkontorer skal tilby faglig veiledning og opplæring av kursledere i samarbeid med helsestasjonene.

Fra 2008 er tilskudd til tiltaket innlemmet i kommunenes rammetilskudd. En premiss for å overføre midlene til kommunene har vært at tiltaket nå skal være tilnærmet landsdekkende. For å få en oversikt over om endringen i finansieringsordningen påvirker kursets utbredelse vil departementet trenge informasjon fra Bufdir over regionvise tendenser i eventuelle endringer i kursaktivitet i kommunene. Regionkoordinatorene vil kunne gi denne type informasjon.

Rapportering	Tidspunkt
Det skal orienteres om hvilke stimuleringstiltak som er iverksatt.	Hvert tertial
Tendens i eventuell endring i kursets utbredelse	Hvert tertial
Orientering om den pågående revisjon av kursinnhold og kursmaterieell.	Årsrapport

3.5 Adopsjon

Hovedmål: Barnas interesser ved innenlands- og utenlandsadopsjon er ivaretatt

3.5.1 Saksbehandlingen skal være effektiv, ha høy kvalitet og sikre likebehandling

Direktoratet skal sørge for god forvaltning i behandlingen av adopsjonssakene. Saksbehandlingstiden skal være:

- under tre måneder for nye saker
- innen en måned for søknader om forhåndssamtykke til adopsjon av et utenlandsk barn der søkerne har adoptert tidligere

Departementet legger til grunn at målet om effektiv saksbehandlingstid alltid må ses i sammenheng med kravet om å få saken så godt opplyst som mulig før avgjørelse treffes. I de saker der det er nødvendig å innhente ytterligere dokumentasjon, vil dette kunne innebære at saksbehandlingstiden blir lengre enn de fastsatte mål.

Direktoratet skal sikre enhetlig praksis i adopsjonssaker i regionene.

Bufdir skal administrere og drive adopsjonsforberedende kurs for førstegangssøkere. Målet med kurset er først og fremst å gi søkere nødvendig informasjon om adopsjon på et tidlig tidspunkt i adopsjonsprosessen. Målet er å nå flest mulige søkere. Det er en forutsetning at kurset gis innenfor gitte budsjetttrammer.

Rapportering	Tidspunkt
Omtale tiltak som er iverksatt for å sikre god og forsvarlig saksbehandling og enhetlig praksis.	Årsrapport
Omtale opplæringstiltak for ansatte i etaten og ansatte i kommunene.	Årsrapport
Talloversikter over alle sakstyper som regionene og Bufdir behandler etter adopsjonsloven.	Årsrapport
Talloversikter fra Faglig utvalg for adopsjonssaker, jf. utvalgets mandat.	Årsrapport
Oversikt over saksbehandlingstidene i regionene og i Bufdir.	Årsrapport
Omtale arbeidet med adopsjonsforberedende kurs	Årsrapport

3.5.2 Effektivt tilsyn og oppfølging av adopsjonsformidlerne skal sikre at norsk og internasjonalt regelverk blir fulgt

Direktoratet skal føre effektivt tilsyn og kontroll med utenlandsadopsjonene, herunder adopsjonsorganisasjonenes virksomhet i inn- og utlandet. Gjennomført tilsyns- og kontrollarbeid skal dokumenteres.

Etaten skal til enhver tid følge opp og ha nødvendig informasjon om hvordan dette arbeidet med utenlandsadopsjonene gjennomføres.

Rapportering	Tidspunkt
Omtale oppfølgingen av arbeidet med utenlandsadopsjonene, herunder oppfølgingen av Haag-konvensjonen om vern av barn og samarbeid ved internasjonale adopsjoner.	Årsrapport
Formidlingstillatelser gitt til adopsjonsorganisasjonene, herunder om særlige forhold knyttet til arbeidet i utlandet.	Årsrapport
En redegjørelse for adopsjonsorganisasjonenes rapportering av de økonomiske sidene ved utenlandsadopsjon.	Årsrapport
Direktoratet skal oversende departementet følgende: <ul style="list-style-type: none"> • Referat fra informasjons- og tilsynsreiser snarest etter reisen. • Referat fra kontaktmøter med adopsjonsorganisasjonene. • Orientering om vesentlige endringer i organisasjonenes arbeid i opprinnelsesland.	Snarest etter reisen, møter, mv.

Engangsstøtte til adoptivforeldre som har adoptert barn fra utlandet

Bufdir forvalter ordningen i henhold til gjeldende retningslinjer.

Rapportering	tidspunkt
Antall innvilgede søknader om engangsstøtte.	Årsrapport

3.6 Ungdomsarbeid

Hovedmål: Solidaritet og toleranse blant ungdom
--

EU-programmet Aktiv Ungdom gjøres kjent blant potensielle søkere

Europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 1719/2006/EF av 15. november 2006 om etablering av EUs ungdomsprogram (2007-2013) «Aktiv Ungdom» trådte i kraft fra 1. januar 2007. Beslutningen ble innlemmet i EØS-avtalen 15. juni 2007. Bufdir har funksjonen som nasjonalt kontor for gjennomføringen av programmet i Norge, og skal benytte seg av reglene for økonomistyring og avtalevilkår som er fastsatt av Europakommisjonen.

Gjennom forvaltningen av de desentraliserte prosjektmidlene som Europakommisjonen stiller til disposisjon for Norge skal det nasjonale kontoret arbeide i tråd med de retningslinjer som Europakommisjonen har fastsatt, de årlige arbeidsplanene for Eurodesk og programmet Aktiv Ungdom, og i henhold til bestemmelsene angående medlemslandenes og Kommisjonens ansvar i forhold til de nasjonale kontorene. De årlige arbeidsplanene skal godkjennes av departementet før den sendes Europakommisjonen. Departementet skal også, sammen med forslaget til arbeidsplaner, motta detaljert driftsbudsjett, inklusive oversikt over antall ansatte med informasjon om arbeidsområdene.

Departementet vil komme tilbake med mer detaljerte retningslinjer for kontroll av de desentraliserte midlene og kontorets arbeid, slik Kommisjonen har bestemt med grunnlag i beslutningen av 30. april 2007 om forholdet mellom nasjonale kontorer, nasjonale myndigheter og Europakommisjonen (C(2007) 1828 Final).

Rapportering	Tidspunkt
Oversende til BLD kopier av alle kontrakter som inngås med kommisjonen om administrative forhold og angående forvaltningen av de desentraliserte prosjektmidlene, inklusive endringer av budsjettmidler til de ulike tiltakene.	Så snart de er undertegnet eller godkjent.
Kopi til departementet av alle rapporteringer til Kommisjonen som følger av disse kontraktene.	Så snart de er sendt
Informasjon om hvor mye av de desentraliserte midlene som er benyttet på de ulike delprogrammene.	Tertialvis
Utkast til referater og referater fra møtene i det rådgivende nasjonale utvalget for fordelingen av prosjektmidler.	Så snart møtet er holdt
Oversikter over hvilke prosjekter som har mottatt tilskudd	Tertialvis

Departementet skal motta informasjon om og referat fra de møtene som Kommisjonen holder med de nasjonale kontorene.	Så snart møtet er holdt
---	-------------------------

Barn og ungdom deltar og engasjerer seg aktivt i frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner

Tilskuddene skal stimulere organisasjonene til engasjement og medansvar nasjonalt og internasjonalt, og sikre organisasjonene som arena for medbestemmelse og demokrati.

Buudir har ansvar for å fordele nasjonalt driftstilskudd til Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner, Ungdom & Fritid og Unge funksjonshemmede, samt internasjonalt driftstilskudd til LNU.

Rapportering	Tidspunkt
Kopi av tilskuddsbrev, søknader (med vedlegg), årsrapporter og regnskap for Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner, Ungdom & Fritid og Unge funksjonshemmede.	Løpende

Bidra til å ivareta barn og ungdoms rettigheter og interesser på informasjons- og medieområdet

Informasjonstiltakene skal sikre barn og ungdom god informasjonstilgang og gode kommunikasjonsmuligheter om deres rettigheter, muligheter og plikter. Nettstedet ung.no skal gi ungdom lett tilgang på oppdatert offentlig informasjon. Det skal arbeides med å utvikle og gjøre nettstedet bedre kjent, og det påbegynte arbeidet med kontakt med brukergrupper for utvikling av nettstedet skal systematiseres. Samarbeidet med andre departementer/statlige etater om utviklingen av nettstedet bør utvikles videre. Eurodesk og ung.no bør styrke samarbeidet for å sikre at ungdom i Norge får informasjon om muligheter i Europa og at ungdom i Europa får informasjon om muligheter i Norge. For nettstedet ung.no skal det lages en egen årsrapport om utvikling og bruk av nettstedet.

Buudir skal bidra til å styrke den internasjonale informasjonen og rådgivningen som ungdomsinformasjon gir til ungdomsorganisasjoner og ungdomsgrupper i Norge. Dette skal bl.a. gjennomføres med tilskuddet til medlemskontingenten i ERYICA, støtten til norske ungdomsinformasjonssentres deltakelse i statuttfestede møter i ERYICA og til annen informasjon som fremmer internasjonalt ungdomssamarbeid.

Buudirs strategi for ungdomsinformasjon skal følges opp i 2009. Buudir skal styrke sin funksjon som koordineringsenhet for offentlig ungdomsinformasjonsarbeid, blant annet

gjennom å arrangere tre regionale konferanser om hvordan ungdomsinformasjonsarbeidet i kommunene kan etableres, gjennomføres og styrkes. Erfaringene fra arbeidet i 2009 vil være et viktig grunnlag for videreføringen av arbeidet i 2010.

Rapportering	Tidspunkt
Omtale av utviklingen og bruk av nettstedet ung.no, samt regnskap.	Egen årsrapport (15. februar 2010).
Støtte til tiltak som fremmer internasjonalt ungdomssamarbeid.	Årsrapport
Omtale av arbeidet med ungdomsinformasjon i kommunen	Årsrapport

3.7 Vold og overgrep

God opplæring og veiledning av hjelpeapparatet i saker som gjelder vold og utnyttning

Barnevernet har en viktig rolle i å identifisere og ivareta barn som utsettes for vold, overgrep eller utnyttning. Bufdir har ansvar for å utvikle et kunnskapsbasert barnevern som samarbeider med relevante fagmiljøer for å følge opp disse barna på en god måte, jf. *Handlingsplan mot vold i nære relasjoner (2008-2011)* fra Justisdepartementet og *Strategi mot seksuelle og fysiske overgrep mot barn (2005-2009)* fra BLD.

Rapportering	Tidspunkt
Omtale av utviklingsarbeidet på området fysiske og seksuelle overgrep.	Årsrapport
Omtale erfaring med opplæring og veiledning av fosterforeldre som har barn plassert hos seg som har vært utsatt for fysiske og/eller seksuelle overgrep jf. PRIDE-opplæringen i punkt 3.1.4.	Årsrapport
Omtale samarbeidet med RVTsene og andre aktuelle regionale og nasjonale aktører (områder og hvilke tiltak).	Årsrapport
Omtale tiltak for å styrke fagteamenes kompetanse i saker som gjelder vold og overgrep.	Årsrapport
Redegjørelse for oppfølging av tiltak 25 i Handlingsplan mot vold i nære relasjoner	Årsrapport

Hovedmål: Krise- og incestsenter med god kvalitet og tilgjengelighet
---

Det er et mål at krisesentrene skal være tilgjengelige og tilrettelagte for alle aktuelle brukergrupper, herunder voldsutsatte kvinner med nedsatt funksjonsevne, kvinner med etnisk minoritetsbakgrunn og barn. Bufdir skal fortsatt følge opp tiltak 8 i Handlingsplan mot vold i nære relasjoner (2008-2011) "Vendepunkt". Gjennomføringen av tiltaket skal ses i forhold til:

- resultater og anbefalinger i rapportene om kommunenes tilbud til voldsutsatte kvinner med funksjonshemming
- Bufdirs tilgjengelighetsrapport
- Bufdirs rapport om kvinner som avvises ved krisesentrene
- Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) sin utredning om krisesentrenes kompetanse og tilgjengelighet
- resultater av RVTS Sørs pågående oppdrag vedrørende rutiner for hvordan krisesentrene skal forholde seg til voldsutsatte kvinner med alvorlige rusproblemer eller omfattende psykiske problemer

Det vises også til øvrige virkemidler for å bedre tilgjengeligheten ved krisesentrene jf. punkt 3.8.

Bufdir skal ha ansvaret for å utbetale midler til den landsdekkende, døgnåpne hjelpetelefonen for incestutsatte og for å følge opp driften av telefontjenesten.

Bufdir skal ha ansvaret for å utbetale driftsstøtten til incestsentrenes interesseorganisasjon, Fellesskap mot seksuelle overgrep (FMSO), og for å følge opp organisasjonenes drift ved behov.

Bufdir skal ha ansvaret for å tildele midler til tiltak og prosjekter i regi av frivillige organisasjoner og andre som arbeider for å forebygge vold i nære relasjoner.

Bufdir skal starte opp arbeidet med tiltak 44 i Handlingsplan mot vold i nære relasjoner (2008-2011) "Vendepunkt". Tiltaket innebærer å utvikle et prøveprosjekt for videregående skole, særlig rettet mot familierelasjoner, kommunikasjon og konflikthåndtering. Det vil bli øremerket egne midler til dette, jf. postomtale. Som et ledd i etableringen av et landsdekkende hjelpe- og behandlingstilbud til voldsutøvere skal familievernet utvide tilbudet til voldsutøvere i Finnmark i samarbeid med Alternativ til vold.

Bufdir skal samarbeide med relevante instanser i arbeidet mot vold i nære relasjoner.

Rapportering	Tidspunkt
Redegjøre for hvilke tiltak som er iverksatt for å tilrettelegge krisesentrene for aktuelle brukergrupper og bedre tilgjengeligheten ved sentrene, herunder redegjøre for antall	Årsrapport

sentre som er tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne.	
Redegjøre for tiltak rettet mot barn på krisesentrene.	Årsrapport
Redegjøre for utviklingen av tilbudet til voldsutøvere i Finnmark.	Årsrapport
Redegjøre for oppfølging av tiltak 44 i "Vendepunkt".	Årsrapport
Rapportere om status for Bufdirs tiltak i Handlingsplan mot vold i nære relasjoner "Vendepunkt".	To ganger årlig etter egen bestilling

Hovedmål: Trygghet mot kjønnslemlesting, tvangsekteskap og menneskehandel

Sikre gjennomføring av handlingsplanene mot kjønnslemlestelse og tvangsekteskap

Bufdir skal fortsette å bygge opp kompetanse knyttet til tvangsekteskap og kjønnslemlestelse sentralt og regionalt, og gjennomføre oppdragene i de to handlingsplanene på en god måte.

Det er et mål å bekjempe skadelige tradisjonelle praksiser og styrke innsatsen mot kjønnslemlestelse og tvangsekteskap.

En overordnet målsetting med handlingsplanene er å styrke den offentlige forankringen av arbeidet. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) har flere oppdrag i den nye handlingsplanen mot kjønnslemlestelse, og det er viktig at direktoratet fortsetter samarbeid med kunnskapssenteret blant annet i gjennomføringen av de regionale nettverkssamlingene. For de tiltakene direktoratet får ansvaret for å gjennomføre, er direktoratet ansvarlig for å ta kontakt og sørge for samarbeid med relevante instanser på en måte som sikrer en god og hensiktsmessig gjennomføring av tiltakene. Relevante samarbeidspartnere er Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, de regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS), Helsedirektoratet, fylkesmennene, Vox, Politidirektoratet og Utlendingsdirektoratet.

Det er flere tiltak i begge planene hvor Barne- og likestillingsdepartementet er medansvarlig. I de tilfellene hvor BLD står som medansvarlig, og direktoratet blir kontaktet av den/de instanser/direktorater som er hovedansvarlig for gjennomføringen av tiltaket, forventes det at direktoratet samarbeider med den/de ansvarlige instansen(e).

Familievernet skal ut fra en vurdering av den helhetlige ressursituasjonen bidra og ha en aktiv rolle i arbeidet med å bekjempe tvangsgifte og kjønnslemlestelse. I sin

utadrettede virksomhet skal det også drives forebyggende og informasjons-/holdningsskapende arbeid på disse områdene.

Spesielt når det gjelder arbeidet med tvangsekteskap er det viktig at direktoratet også legger vekt på og ivaretar homofile og lesbiske personers særlige behov.

Flere ideelle organisasjoner har langvarig erfaring i arbeidet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Det er viktig at denne kompetansen blir nyttiggjort, og det forventes at direktoratet samarbeider med ideelle organisasjoner, herunder SEIF og Røde Kors, der det er naturlig for en god gjennomføring av de enkelte tiltak.

BLD har som mål at tildeling og disponering av de 10 eksisterende kriseboligene på sikt skal flyttes fra de frivillige organisasjonene til å bli en del av det nye nasjonale botilbudet. BLD ber direktoratet om å legge til rette for en slik innlemming fra januar 2010. En viktig del av denne tilretteleggingen blir å avklare de frivillige organisasjonenes fremtidige rolle i tilbudet.

Handlingsplanen mot tvangsekteskap

Buudir får i oppdrag å iverksette følgende tiltak i henhold til handlingsplanen.

- Tiltak 9: Direktoratet skal oppdatere og videreutvikle informasjonsmateriell tilpasset ulike målgrupper. Buudir skal også sørge for opptrykk og distribusjon av eksisterende materiale som ikke trenger oppdatering. Direktoratet er ikke ansvarlig for gjennomføringen av siste setning i tiltaket.
- Tiltak 10: Direktoratet skal sørge for å holde bufetat.no kontinuerlig oppdatert med informasjon om tvangsekteskap, jf 2. setning i tiltaket.
- Tiltak 12: Tvangsekteskap og relaterte tema skal legges inn som ekstra del av opplæringen av veiledere i minoritetsprogrammet (ICDP). Dette kan inngå som en del av en større helhet med hovedfokus knyttet til kjønn, autoritær oppdragelse, familier og kultur. Direktoratet skal arrangere kurs med oppdatering av sertifiserte veiledere og trenere i tematikken, jf. også 3.8.
- Tiltak 21: Det skal utarbeides en veileder rettet mot barnevernet om tvangsekteskap, og særlig det kommunale barnevernet. Veilederen skal inneholde relevant og oppdatert informasjon, gode rutiner og nettverksoversikter over hvordan barnevernet i samarbeid med andre etater skal håndtere saker knyttet til tvangsekteskap. Buudir skal sørge for at statlig og kommunalt barnevern får opplæring i bruk av veilederen.

- Tiltak 24: Sikre etablering og gjennomføring av årlige regionale nettverksamlinger for offentlige og frivillige aktører som arbeider mot tvangsekteskap.
- Tiltak 27: Sørge for å opprette nye bo- og støttetilbud til ungdom over 18 år som står i fare for eller utsettes for tvangsekteskap.
- Tiltak 28: Etablere tilrettelagte botilbud i alle regioner i regi av det statlige barnevernet for unge under 18 år.
- Familievernet skal ivareta spesifikke tiltak etter planen (tiltak 14 og 30). Familievernet skal utvide sitt tilbud i tvangsekteskapsaker. Tilbudet vil omfatte rådgivning og hjelp til konfliktbearbeiding mellom familiemedlemmer. Familierapeutenes kulturforståelse og kunnskap om ulike minoritetsgrupper skal styrkes for å kunne gi relevant rådgivning og hjelp. Familievernkontorer skal, der det er aktuelt, delta i ulike grupper og nettverk som driver holdningsskapende arbeid. Kunnskap og kompetanse fra eksisterende tiltak skal videreutvikles og spres til andre potensielle ressursmiljøer.

Rapportering	Tidspunkt
Rapportering på gjennomføringen av det enkelte tiltak på vedlagte rapporteringsskjema.	2. og 3. tertial

Handlingsplanen mot kjønnslemlestelse

Bufdir får i oppdrag å iverksette følgende tiltak i henhold til handlingsplanen.

- Tiltak 7: Sikre etablering og gjennomføring av årlige regionale nettverksamlinger for offentlige og frivillige aktører som arbeider mot kjønnslemlestelse.
- Gjennom tiltak 20 i handlingsplanen mot kjønnslemlestelse er det opprettet en 4-årig tilskuddsordning til frivillige organisasjoners forebyggende og holdningsskapende arbeid. Bufdir skal sikre en god forvaltning av denne tilskuddsordningen.
- Videreutvikle en spørsmåls- og svartjeneste med tilrettelagt informasjon om temaet kjønnslemlestelse under nettportalen www.ung.no, i tilknytning til den informasjonen som allerede er der om kjønnslemlestelse. Ved behov skal informasjonen foreligge på flere språk. Det må henvises til relevante lenker.

- Tiltak 10: Kjønnslærestelse og relaterte tema skal legges inn som ekstra del av opplæringen av veiledere i minoritetsprogrammet (ICDP). Dette kan inngå som del av en større helhet med hovedfokus knyttet til kropp, kjønn og likestilling. Direktoratet skal arrangere kurs der sertifiserte veiledere og trenere oppdateres i tematikken, jf. for øvrig 3.1.

Rapportering	Tidspunkt
Rapportering på gjennomføringen av det enkelte tiltak på vedlagte rapporteringsskjema.	2. og 3. tertial

Regjeringens handlingsplan mot menneskehandel

Regjeringens handlingsplan mot menneskehandel (2006-2009) omhandler særlig barn utsatt for menneskehandel nasjonalt og internasjonalt. Bufdir har ansvaret for oppfølging av en del av de nasjonale tiltakene med utgangspunkt i handlingsplanen:

- Tiltak 12: Gode og enhetlige rutiner for oppfølging av mindreårige ofre for menneskehandel i samarbeid mellom fagteam og kommunalt barnevern, barnevernets omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere og mellom øvrige etater som er involvert i saker av denne karakter.
- Tiltak 13: Styrke kompetansen i stat og kommune i samarbeid med andre relevante myndigheter om barn utsatt for menneskehandel, gjennom opplæringstiltak.
- Tiltak 17: Styrke informasjonen om enslige mindreårige asylsøkeres rettigheter og krav på beskyttelse.
- Etaten skal sørge for tilbud om trygge oppholdssteder/institusjonstilbud til mulige ofre for menneskehandel, jf. bl.a. rundskriv Q-11/2006 B.

Rapportering	Tidspunkt
Omtale oppfølging av tiltakene i regjeringens handlingsplan mot menneskehandel	Hvert tertial
Redegjøre for plassering av barn som er/kan være utsatt for menneskehandel og for typer av tiltak Bufdir har.	Årsrapport
Gi en oversikt over antall barn i statlige barneverntiltak som antas å være (ved mistanke om/ som er under politietterforskning/der det reises tiltale) eller er ofre for menneskehandel, jf. rapporteringsskjema, samt redegjøre for situasjonen på området.	Hvert tertial

3.8 Tilskudds- og erstatningsforvaltning

Hovedmål: Bufetats tilskudds-, erstatnings- og regelverksforvaltning er effektiv og av høy kvalitet

Effektiv forvaltning av tilskuddsordningen til krise- og incestsentrene i samsvar med økonomireglementets krav

Tilskuddsordningen skal finansiere og sikre driften av landets krisesentre, voldtektssentre og incestsentre. Målet med tilskuddordningen er å gi et godt tilbud om hjelp og støtte til personer som har vært utsatt for vold og seksuelle overgrep. De generelle målene for krisetiltak med god kvalitet og tilgjengelighet, gjelder også for tilskuddsordningen. Virkemidler under postene 21 og 60 dreier seg om samme tjeneste og må sees i sammenheng. I rundskrivet (Q-1) stilles det krav til at krisesentrene særlig skal legges best mulig til rette for alle aktuelle brukergrupper, herunder kvinner med etnisk minoritetsbakgrunn, kvinner med nedsatt funksjonsevne og barn som kommer til krisesenteret sammen med sine mødre.

Bufdir skal initiere tiltak som kan bidra til god måloppnåelse under tilskuddsordningen, herunder tiltak for å bidra til at målene gis høyere prioritet hos vertskommunene, og at låneordningen i Husbanken fungerer som et effektivt virkemiddel for bedre tilgjengelighet, bomiljø og kvalitet ved krisesentrene. Det vises også til punkt 3.7.

Direktoratet skal sørge for:

- Effektivitet i forvaltningen av tilskuddsordningene til krise- og incestsentrene i samsvar med økonomireglementets krav.
- Tilgang på data av høy kvalitet for å oppnå effektiv forvaltning av tilskuddsordningene og for å kunne analysere utgiftsutviklingen under tilskuddsordningene.

Rapportering	Tidspunkt
Omtale av måloppnåelse under tilskuddsordningene.	Årsrapport
Omtale og forklare utgiftsutviklingen.	Årsrapport

Tilskuddsordningen til samlivstiltak

Direktoratet skal forvalte tilskuddsordningen til samlivstiltak i henhold til retningslinjer utarbeidet av departementet. Ved utlysning av tilskuddsmidler skal det opplyses at midlene tildeles etter en skjønnsmessig vurdering.

I 2009 skal en del av midlene øremerkes for å fremme likestilling mellom foreldre jf. omtale under bevilgning. Det skal utvikles kursmateriell til bruk i studiegrupper for fedre med små barn (pappagrupper). Det skal utarbeides kursmateriell for både kursledere og kursdeltakere. Målgruppen er fedre i samliv, og opplegget skal ha et samlivsperspektiv. Videre skal midler benyttes til kompetanseoppbygging for meklere jf. omtale under bevilgning.

Rapportering	Tidspunkt
Oversikt over hvordan midlene er fordelt.	Årsrapport

4. BEVILGNING 2009

I henhold til St.prp. nr. 1 (2008-2009) er det vedtatt følgende bevilgninger for 2009:

Utgifter:

Kap. 842 Familievern

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Budsjett 2009
01	Driftsutgifter	189 642
21	Spesielle driftsutgifter	4 800
70	Tilskudd til kirkens familievern m.v.	120 259
Sum kap. 842		315 017

Kap. 854 Tiltak i barne- og ungdomsvernet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Budsjett 2009
01	Driftsutgifter	701,282
Sum kap. 854		701,282

Kap. 855 Statlig forvaltning av barnevernet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Budsjett 2009
01	Driftsutgifter	2 851 258
22	Kjøp av private barneverntjenester	1 517 294
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	63 288
60	Tilskudd til kommunene	164 678
Sum kap. 855		4 596 518

Kap. 856 Barnevernets omsorgssenter for enslige mindreårige personer

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Budsjett 2009
01	Driftsutgifter	378 930
Sum kap. 856		378 930

Kap. 858 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Budsjett 2009
01	Driftsutgifter	170 619
21	Spesielle driftsutgifter	2 130
22	Reguleringspremie til KLP og fylkeskommunale pensjonskasser	28 292
Sum kap. 858		201 041

Kap. 859 EUs ungdomsprogram

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Budsjett 2009
01	Driftsutgifter	6 893
Sum kap. 859		6 893

Inntekter:

Kap. 3842 Familievernet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Budsjett 2009
01	Diverse inntekter	900
Sum kap. 3842		900

Kap. 3855 Statlig forvaltning av barnevernet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Budsjett 2009
01	Diverse inntekter	40 570
02	Barnetrygd	3 267
03	Refusjon for enslige mindreårige flyktninger og asylsøkere	70 795
60	Kommunale egenandeler	882 990
Sum kap. 3855		997 622

Kap. 3858 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Budsjett 2009
01	Diverse inntekter	433
Sum kap. 3858		433

Kap. 3859 EUs ungdomsprogram

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Budsjett 2009
01	Tilskudd fra Europakommisjonen	2 300
Sum kap. 3859		2 300

BLD stiller med dette ovennevnte bevilgninger til disposisjon for Bufdir, jf. § 7 i Reglement for økonomistyring i staten.

Prosjekt- og tilskuddsmidler:

Bufdir gis videre fullmakt til å forvalte følgende prosjekt- og tilskuddsmidler:

Kap./post	Prosjekt- og tilskuddsmidler	Budsjett 2009
840/21	Oppfølging av tiltak i handlingsplanene mot vold i nære relasjoner, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse samt andre voldsforebyggende tiltak	16 160
840/60	Tilskudd til krisesentre	165 000
840/61	Tilskudd til incestsentre	57 272
840/70	Tilskudd til voldsforebyggende tiltak	7 300
841/21	Samlivsbrudd og konfliktløsning, Meklingsgodtgjørelse	13 000
841/22	Samlivsbrudd og konfliktløsning, Opplæring, forskning, utvikling m.v.	2 800
841/70	Samlivsbrudd og konfliktløsning, Tilskudd samlivstiltak	6 368
846/21	Oppfølging av tiltak 16 i Handlingsplan for bedre livskvalitet blant lesbiske, homofile, bifile og transpersoner	500
846/70	Tilskudd til familie- og likestillingspolitiske organisasjoner	3 550
846/71	Tilskudd til Aleneforeldreforeningen, Foreningen 2 Foreldre og Vi som har et barn for lite	1 020
846/72	Tilskudd til tiltak, aktiviteter og prosjekter som skal bidra til bedre livskvalitet blant lesbiske, homofile, bifile og transpersoner	1 950

852/70	Adopsjonsstøtte	20 045
854/21	Spesielle driftsutgifter, samt midler til familievernet for en utvidelse av tilbudet til voldsutøvere i Finnmark i samarbeid med ATV	18 100
854/65	Refusjon av kommunale utgifter til barneverntiltak knyttet til enslige mindreårige flyktninger og asylsøkere	268 910
854/71	Utvikling og opplysningsarbeid	9 700
855/21	Spesielle driftsutgifter	42 708
856/21	Spesielle driftsutgifter	5 220
857/21	Barne- og ungdomstiltak, Spesielle driftsutgifter	1 100
857/70	Barne- og ungdomsorganisasjoner	9 390
857/71	Utviklingsarbeid	600
857/79	Tilskudd til internasjonalt ungdomsarbeid m.v.	2 300

Kap. 840 Krisetiltak

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen nyttes bl.a. til oppfølging av tiltak i handlingsplanene *Vold i nære relasjoner, Handlingsplan mot tvangsekteskap (2008-2011) og Handlingsplan mot kjønnslemlestelse (2008-2011)*. Det er for 2009 avsatt 14,75 mill. kroner på denne budsjettposten til tiltak mot kjønnslemlestelse og tvangsekteskap knyttet til handlingsplanene. Ca 1 mill. kroner skal brukes til å styrke bemanningen i direktoratet. 10,5 mill. kroner skal brukes til å etablere botilbud til unge over 18 år. 1,5 mill. kroner skal brukes til å gjennomføre regionale nettverkssamlinger og oppdatere og videreutvikle informasjonsmateriell. Det er også avsatt 1,75 mill. kroner til tiltakene mot ung.no, og foreldreveiledningsprogrammet.

Det tildeles 1,41 mill. kroner til arbeidet mot vold i nære relasjoner, herunder oppfølging av tiltak i handlingsplanen mot vold i nære relasjoner (2008-2011) "Vendepunkt". Deler av dette beløpet kan benyttes til å dekke utgifter til styrking av personalressurser på voldsfeltet, herunder arbeidet med å utvikle tilskuddsforvaltningen av midler til krisetiltak og arbeid med øvrige utviklingsprosjekter for å bedre tilgjengeligheten til og kvaliteten ved krisesentrene. 100 000 kroner øremerkes til oppstart av arbeidet med tiltak 44 i handlingsplan mot vold i nære relasjoner. 110 000 kroner av midlene øremerkes tiltak 31 i handlingsplan mot vold i nære relasjoner. Tiltaket skal gjennomføres av RVT Sør (jf. tillegg til tildelingsbrev av 12.12.2008).

Post 60 Tilskudd til krisesentre, overslagsbevilgning

Posten dekker tilskudd til krise- og voldtektssentrene. Bevilgningen forvaltes i sin helhet av Bufdir. Departementet forutsetter at Bufdir forvalter tilskuddsordningen i henhold til økonomiregelverkets krav, dette tildelingsbrev og rundskrivet for ordningen. Statsstilskuddet utgjør 80 prosent av det totale budsjettet for krisesentrene. Finansieringen er delt mellom kommunene (evt. også fylkeskommuner og

helseforetak) og staten. Private gaver utløser ikke statstilskudd. Statstilskuddet til krisesentrene skal utbetales kvartalsvis.

Post 61 Tilskudd til incestsentre, overslagsbevilgning

Bevilgningen dekker tilskudd til incestsentre for incestutsatte og pårørende til incestutsatte barn. Departementet forutsetter at Bufdir forvalter tilskuddsordningen i henhold til økonomiregelverkets krav, dette tildelingsbrev og rundskrivet for ordningen. Statstilskuddet utgjør 80 prosent av det totale budsjettet for incestsentrene. Finansieringen er delt mellom kommunene, helseforetak, evt. fylkeskommuner og staten. Private gaver utløser ikke statstilskudd. Statstilskuddet til incestsentrene skal utbetales kvartalsvis.

Post 70 Tilskudd til voldsforebyggende tiltak mv.

Bufdir skal forvalte 7,3 mill. kroner av post 70.

Bufdir får for 2009 tildelt 3 mill. kroner til fordeling av tilskudd til tiltak mot kjønnslemlestelse.

Bufdir forvalter totalt 4,3 mill kroner til hjelpetelefonen for incestofre, Stiftelsen fellesskap mot seksuelle overgrep (FMSO) samt til tiltak og prosjekter i regi av frivillige organisasjoner og andre som arbeider for å forebygge vold i nære relasjoner.

Kap. 841 Samlivsbrudd og konfliktløsning

Post 21 Spesielle driftsutgifter, meklingsgodtgjørelse, overslagbevilgning

Posten omfatter godtgjøring til meklingsinstanser utenom familievernet, herunder dekning av reiseutgifter i særlige tilfeller og utgifter til tolk når slike utgifter ikke faller inn under refusjonsordningen for tolketjenesten. Godtgjøring til meklere utenom familievernet gis etter tilsvarende satser som for fri rettshjelp. I 2009 er satsen 870 kroner per time.

Post 22 Opplæring, forskning, utvikling mv.

Bufdir forvalter 2,8 mill. kroner av midlene på posten. Posten omfatter midler til opplæring av nye meklere og til kompetanseutvikling for meklerkorpset.

Post 70 Tilskudd til samlivstiltak, kan nyttes under kap. 858 post 01

Posten dekker tilskudd til lokale samlivskurs og utviklingstiltak. Midlene forvaltes i henhold til rundskriv Q-7/2009 om retningslinjer for tilskudd til samlivstiltak i 2009. I 2009 skal en del av midlene øremerkes for å fremme likestilling mellom foreldre. 2 mill. kroner øremerkes til utvikling av kursmateriell til bruk i studiegrupper for fedre med små barn (pappagrupper). Det skal utarbeides kursmateriell for både kursledere og kursdeltakere. Målgruppen er fedre i samliv, og opplegget skal ha et samlivsperspektiv. Videre skal inntil 1 mill kroner gå til kompetanseoppbygging for meklere. Bufdir kan bruke deler av midlene under kap. 858 post 01 til tiltak for å fremme likestilling mellom foreldre, herunder mannsrettede tiltak, for eksempel

pappagrupper, og kompetanseoppbygging for meklere.

Kap. 842 Familievern

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under post 70

Posten dekker lønn til faste stillinger, engasjementer, ekstrahjelp og godtgjørelser samt utgifter til varer og tjenester i det offentlige familievernet. Bevilgningen omfatter også tilskudd til offentlige familievernkontorers oppgaver knyttet til samlivstiltaket *Hva med oss?*, jf. kap. 858, og dekker administrasjonsutgifter knyttet til familievernet ved regionkontorene i Bufetat. Posten er økt med 900 000 kroner i samsvar med budsjetterte inntekter under kap. 3842 post 01 og tilhørende merinntektsfullmakt.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Posten dekker utgifter til forskning, utviklingsarbeid og kompetanseheving i familievernet. Midlene skal bl.a. benyttes til oppfølging av tiltak i *Kompetanseplanen for familievernet*.

Post 70 Tilskudd til kirkens familievern mv., kan nyttes under post 01

Bevilgningen nyttes til å finansiere drift av kirkelige familievernkontorer. De kirkelige familievernkontorene gis midler til drift ved tilskuddsbrev fra Bufetat i henhold til inngått avtale om drift av familievernkontorer. Driftsavtalene vil bli revidert i 2007/2008. Posten omfatter også tilskudd til kirkelige familievernkontorers oppgaver knyttet til samlivstiltaket *Hva med oss?*, og dekker tilskudd til drift av organisasjonen Kirkens Familievern (KF).

Kap. 846 Forsknings- og utredningsvirksomhet, tilskudd mv.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Buudir får tildelt 0,5 mill. kroner til gjennomføring av kartlegging av i hvilken grad etatens ulike tilbud imøtekommer lhbt-gruppenes ulike utfordringer og behov, se kap. 3.1.

Post 70 Tilskudd til familie- og likestillingspolitiske organisasjoner

Det er avsatt 3,55 mill. kroner til tilskudd til familie- og likestillingspolitiske organisasjoner. Midlene lyses ut og fordeles etter retningslinjer for tilskuddsordningen.

Post 71 Særlige familiepolitiske tiltak

Det er bevilget 1,02 mill. kroner til tilskudd til *Aleneforeldreforeningen (AFFO)*, *Foreningen 2 Foreldre (F2F)* og *Vi som har et barn for lite*. Midlene fordeles mellom de tre organisasjonene etter medlemstall.

I tildelingene er midler til klagebehandling inkludert.

Post 72 Tiltak for lesbiske og homofile

For 2009 tildeles det 1,95 mill. kroner til dette formålet. Det er utarbeidet egne retningslinjer for ordningen. I tillegg skal følgende grupper prioriteres i 2009: Unge lhbt

utenfor de store byene, lhbt i flerkulturelle miljøer, samiske lhbt, lhbt som driver med organisert lagidrett og lhbt i arbeidslivet.

Kap. 852 Adopsjonsstøtte

Post 70 Tilskudd, overslagsbevilgning

Det er bevilget 20,045 mill. kroner til adopsjonsstøtte over kap. 852 Adopsjonsstøtte, post 70 i 2009. Tilskuddet vil i 2008 utgjøre 40 000 kroner per barn. Det forutsettes at Bufdir forvalter ordningen i henhold til rundskriv Q-1013 om retningslinjer for tildeling av engangsstøtte ved adopsjon av barn fra utlandet.

Kap. 854 Tiltak i barne- og ungdomsvernet

Post 01 Driftsutgifter

Det tildeles 701 282 kroner til å styrke den juridiske kompetansen i fagteam Kristiansand.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Det tildeles 2 mill. kroner fra kap. 854 post 21 til familievernet for å utvide tilbudet til voldsutøvere i Finnmark i samarbeid med Alternativ til vold.

Det tildeles 6,4 mill. kroner til barn av rusmisbrukende/psykisk syke Det er bevilget 200 000 kroner til styrket innsats knyttet til barnevernet mot fattigdom blant barn, unge og familier. Det tildeles 1,5 mill. kroner til planlegging og gjennomføring av regionale konferanser med formål å implementere ny kommunikasjonsstrategi. Det tildeles 8 mill. kroner til å etablere tilrettelagte botilbud i alle regioner i regi av det statlige barnevernet for unge under 18 år.

Post 71 Utvikling og opplysningsarbeid

Det tildeles 5,1 mill. kroner til barn av rusmisbrukende/psykisk syke Det tildeles 4,6 mill. kroner til styrket innsats knyttet til barnevernet mot fattigdom blant barn, unge og familier.

Post 65 Refusjon av kommunale utgifter til barneverntiltak knyttet til enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger, overslagsbevilgning

Kap. 854, post 65 dekker statsrefusjon av kommunale utgifter til barneverntiltak for enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger. Bevilgningen dekker også statsrefusjon for kommunenes utgifter til barneverntiltak for andre kategorier utenlandske barn som oppholder seg i Norge, som etterlatte barn, barn som er ofre for menneskehandel osv.

Kap. 855 Statlig forvaltning av barnevernet

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under post 22

Posten omfatter blant annet lønnsutgifter, utgifter til leie og drift av lokaler, utgifter til opplæring, samt øvrige utgifter til varer og tjenester i det statlige, regionale barnevernet. Posten dekker også driftsutgifter ved statlige barneverninstitusjoner og drift av andre statlige barneverntiltak.

Posten er økt med 73 mill kroner som følge av overføringen av ansvaret for andrelinjetjenesten i barnevernet i Trondheim kommune.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Posten dekker utgifter til igangsatt forskning, biblioteket, utviklingstiltak, kvalitetsikring og opplæring for å styrke kvaliteten og effektiviteten i barnevernet. Dette gjelder blant annet etablering og utprøving av nye metoder i barnevernet samt studier av effekter av ulike behandlingsopplegg. Etter nærmere diskusjon mellom direktoratet og departementet om FoU-planen og bruken av disse midlene, vil det bli tildelt ytterligere midler på posten.

Post 22 Kjøp av private barneverntjenester, kan nyttes under post 01

Posten dekker kjøp av private barneverntiltak. Kjøp av plasser er underlagt Forskrift for offentlige anskaffelser. Posten er økt med 129,7 mill. kroner som følge av flyttingen av ansvaret for andrelinjetjenesten i barnevernet i Trondheim kommune til Bufetat.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten dekker større utstyrsanskaffelser, som bl.a. biler til barneverninstitusjoner.

Post 60 Tilskudd til kommunene

Posten dekker overføringer til kommunene for refusjoner av utgifter som overstiger satsen for kommunale egenandeler til forsterkning av fosterhjem og nærmiljøbaserte tiltak. Posten er økt med 11,5 mill. kroner som følge av flytting av ansvaret for andrelinjetjenesten i barnevernet i Trondheim kommune samt økt med 17,4 mill. kroner mot en tilsvarende økning av kap. 3855 post 60 pga. innføring av differensiert sats for egenandel.

Kap 3842 Familievern

01 Diverse inntekter

De budsjetterte inntektene på posten gjelder ulike prosjekter og tiltak.

Kap. 3855 Statlig forvaltning av barnevernet

01 Diverse inntekter

De budsjetterte inntektene på posten gjelder ulike prosjekter og tiltak.

02 Barnetrygd

På posten er det budsjettert med barnetrygd for barn under barnevernets omsorg. Utgifter motsvarende refusjonene regnskapsføres på kap. 855 Statlig forvaltning av barnevernet.

03 Refusjon for enslige mindreårige flyktninger og asylsøkere

På posten regnskapsføres refusjoner for enslige mindreårige flyktninger og asylsøkere og flyktninger for kostnader utover den kommunale egenandelen knyttet til bruk av

egne plasser eller kjøp av plasser. Utgifter motsvarende refusjonene regnskapsføres på kap. 854 Tiltak i barne- og ungdomsvernet post 65 Refusjon av kommunale utgifter til barneverntiltak knyttet til enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger.

60 Kommunale egenandeler

På posten er det budsjettert med kommunale egenandeler i forbindelse med opphold i barneverninstitusjoner, fosterhjem eller ved tiltak i hjemmet. Kommunenes egenandeler for barn under behandling av statens barnevern er økt fra inntil 28 319 kroner til inntil 32 324 kroner per barn per måned for institusjonsbaserte tiltak fra 1. jan. 2009. For andre tiltak beholdes egenandelen på inntil 25 260 per barn per måned, som er lik nominelt 2008-nivå. I tillegg til prisvekst er posten i 2009 økt med 17,4 mill. kroner mot en tilsvarende økning av kap. 855 post 60 pga. innføring av differensiert sats for egenandel. Posten er ytterligere økt med 40,4 mill. kroner som følge av flytting av ansvaret for andrelinjetjenesten i barnevernet i Trondheim kommune til Bufetat.

Kap. 856 Barnevernets omsorgssenter for enslige mindreårige personer

Post 01

Posten skal dekke drift av omsorgssentra for enslige mindreårige personer. Posten omfatter blant annet lønnsutgifter, utgifter til leie og drift av lokaler, utgifter til opplæring, samt øvrige utgifter til varer og tjenester.

Post 21

Posten skal dekke utgifter til å forberede et tilbud til enslige mindreårige personer mellom 15 - 18 år, og vurdering av alternative tiltak.

Kap. 857 Barne- og ungdomstiltak

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Buudir har ansvar for å sikre driften og videreutvikle innhold og tjenester på nettstedet ung.no. Det tildeles 1,1 mill. kroner til dette arbeidet i 2009.

Post 70 Barne- og ungdomsorganisasjoner

Buudirs ansvar for å fordele nasjonalt driftstilskudd etter søknad fra Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner, Ungdom & Fritid og Unge funksjonshemmede, videreføres. Det er i 2009 satt av 9,39 mill. kroner til dette formålet. Tilskudd til drift fastsettes skjønnsmessig ut fra den økonomiske rammen og ut fra hensynet til at disse organisasjonene i størst mulig grad skal kunne opprettholde eksisterende aktivitetsnivå. Søknad må fremmes innen inngangen av tilskuddsåret og må inneholde en rapport om organisasjonens økonomi og aktivitetsnivå i søknadsåret.

Buudir skal utføre sekretariatsfunksjoner for Fordelingsutvalget for tilskudd til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner, og har også i oppgave å føre regnskap for utvalgets drift. Det skal føres eget regnskap for driftsbudsjettet. Regnskap for Fordelingsutvalget skal vedlegges årsrapporten.

Post 71 Utviklingsarbeid

Det bevilges 600 000 kroner over posten til tre regionale konferanser i 2009.

Post 79 Tilskudd til internasjonalt ungdomssamarbeid mv.

Bufdirs ansvar for å tildele internasjonale driftstilskudd, etter søknad fra Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner og for utbetaling av norsk medlemskontingent til European Youth Information and Counselling Agency (ERYICA), videreføres. I denne sammenheng videreføres også ansvaret for å behandle søknader fra norske medlemmer i ERYICA om tilskudd til deltakelse på statuttfestede møter. Bufdir skal forvalte 2,3 mill. kroner av kap. 857 post 79 til disse formålene. Midlene kan også benyttes til andre informasjonstiltak på det internasjonale barne- og ungdomsområdet.

Kap. 858 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 855 post 01

Posten skal dekke lønnsutgifter og øvrige driftsutgifter ved Bufdir knyttet til bl.a. opplæring, leie og drift av lokaler og kjøp av varer og tjenester.

Posten er økt med 124 000 kroner til å dekke fylkesnemndenes del av Bufdirs drifts- og vedlikeholdskostnader knyttet til IKT. Posten er økt med 3,89 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon av kap. 830 post 21. Posten er økt med 6 mill. kroner til eksisterende stillinger i seksjon for forskningsbaserte tiltak.

Videre skal midlene benyttes til *Hva med oss?* til administrasjon og kjøp av eksterne tjenester. Midlene skal nyttes til veiledning og oppfølging av kommunene i forbindelse med gjennomføringen av *Godt samliv!*. Midlene skal også benyttes til styrking av personalressursene på voldsfeltet, herunder arbeidet med å utvikle tilskuddsforvaltningen av midler til krisetiltak, oppfølging av Riksrevisjonens merknader, og arbeid med øvrige utviklingsprosjekter for å bedre tilgjengeligheten til og kvaliteten ved krisesentrene.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Posten omfatter utgifter til forskning og utviklingstiltak samt utbetaling av godtgjørelser for Fordelingsutvalgets medlemmer.

Post 22 Reguleringspremie til KLP og fylkeskommunale pensjonskasser

Posten dekker betaling av reguleringspremie i KLP og fylkeskommunale pensjonskasser.

Kap. 859 EUs ungdomsprogram

Post 01 Driftsutgifter

Bufdir er nasjonalt kontor for EUs ungdomsprogram. Posten dekker lønn og utgifter til varer og tjenester til forvaltningen av programmet. Bevilgningen må sees i sammenheng med kapittel 3859 EUs ungdomsprogram som omfatter

Europakommisjonens bidrag til drift av det nasjonale kontoret og Eurodesk. Nettokostnadene på posten, etter fradrag for inntektene under kapittel 3859, er Norges nasjonale andel av driften av det nasjonale kontoret for EUs ungdomsprogram.

Kap. 3858

Post 01 Diverse inntekter

Inntektene knytter seg til egenandeler i forbindelse med deltakelse i *Hva med oss?* Og inntekter i forbindelse med andre samlivstiltak.

Kap. 3859 EUs ungdomsprogram

Post 01 Tilskudd fra Europakommisjonen

Posten omfatter tilskudd fra Europakommisjonen til drift av det nasjonale kontoret for gjennomføring av EUs ungdomsprogram, Aktiv Ungdom og tilskudd til Eurodesk. Bufdir utarbeider en arbeidsplan og et driftsbudsjett for det nasjonale kontoret, som godkjennes av BLD og Europakommisjonen.

5. ADMINISTRATIVE FORHOLD

5.1 Regnskapsrapportering og årsrapport

Ved disponering av bevilgningen for 2009 må Bufdir ta hensyn til de hovedmål og prioriteringer som framgår av St.prp. nr. 1 (2008-2009). Kravene om å oppnå resultater må imidlertid ikke medføre tvil om at bevilgningsrammen er overordnet. Bufdir har ansvar for at bevilgningen blir brukt formålstjenlig og økonomisk i samsvar med Bevilgningsreglementet og forutsetningene i Stortingsvedtaket, herunder ansvar for å føre kontroll med at bevilgningen ikke overskrides. Barne- og likestillingsdepartementet forutsetter at særskilte forhold som reduserer muligheten til å holde fastsatt budsjett tas opp med departementet så snart som mulig sammen med forslag til tiltak som gjør at rammen likevel kan holdes.

Departementet etterspør jevnlige rapporteringer om status på økonomi og resultater. Det skal rapporteres på en slik måte at både forbruk per dato og planlagt forbruk for resten av året framkommer på en detaljert, ryddig og oversiktlig måte. Om nødvendig må virksomheten på departementets forespørsel kunne gi rask dokumentasjon på regnskaps- og resultatutviklingen.

Rapportering	Tidspunkt
Regnskapsrapportering	20. hver påfølgende måned

I tillegg ber departementet om at forbruk per dato og planlagt forbruk for resten av åretrapporteres til departementet i hht. følgende tidspunkt i 2009:

Rapporteringstidspunkt	Frist til BLD
30.4.2009	1.6.2009
31.8.2009	1.10.2009

Departementet vil, i tillegg til den månedlige regnskapsrapporteringen og tertialrapporteringen, innhente opplysninger om regnskapsutviklingen i løpet av året. Vi vil komme tilbake med nærmere angivelse av tidsfrister for denne rapporteringen.

Dette gjelder både driftsposter og prosjekt- og tilskuddsmidler. Ved avvik i forhold til tildelt bevilgning bes det om nærmere forklaring, samt hvilke tiltak som eventuelt er satt i verk. Forklaringen skal også knyttes til aktivitetsrapporteringen jf. vedlagte skjema. Det bes om at rapporteringen følger samme mal gjennom året slik at det er mulig å følge utviklingen.

Øvrig rapportering

Det vedlagte rapporteringsskjema bes benyttet ved rapporteringen til departementet. Det bes om at Bufdir gjør en vurdering av rapporteringen og oppsummerer dette i et eget brev til departementet for 1. og 2. tertial. For 3. tertial knyttes dette til årsrapporten.

Etatsstyringsmøter

Departementet vil i 2009 avholde fire møter med Bufdir, og det legges opp til møter 24. mars, 16. juni, 20. oktober og 1. desember 2009.

Etatsstyringsmøtene skal inneholde følgende faste punkter:

- Budsjett, regnskap og prognoser
- Resultatoppfølging i forhold til resultatkrav i tildelingsbrevet
- Oppfølging av Riksrevisjonssaker
- utfordringer og risikoforhold fremover

Årets siste etatsstyringsmøte skal dessuten inneholde et fast punkt der spørsmål om styringsdialogen og kontakt mellom departement og direktorat kan tas opp og drøftes.

Årsrapport og regnskap

Årsrapport og regnskap skal sendes departementet både på papir og elektronisk

Rapportering	Tidspunkt
Årsrapport og regnskap	28. februar 2010

Årsrapporten skal inneholde følgende punkter:

- regnskapstall som er i samsvar med rapportering til det sentrale regnskapet,
- forklaringer på eventuelle avvik i regnskapstallene i forhold til den gitte bevilgningen, jf. tildelingsbrevet,

- rapportering av resultater i henhold til målene i tildelingsbrevet, og
- rapportering på føringene som framgår av punktene nedenfor.

Det er viktig at årsakene til vesentlige avvik fra målene blir forklart på en utfyllende måte. Rapporteringen vil danne grunnlag for utarbeidelsen av resultatrapporten i budsjettproposisjonen.

5.2 Personalforvaltning og internkontroll

Bufetat skal arbeide for å utvikle og sikre en inkluderende og stimulerende personalpolitikk. Personalpolitikken må sikre bred rekruttering, stimulere til kulturelt og kompetansemessig mangfold og gjennom kompetansetiltak legge til rette for en personalpolitikk som virker motiverende og hindrer utstøting av eldre arbeidstakere. Regjeringens handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne gjelder for perioden 2005-2009. Virksomheten skal integrere universell utforming som strategi i sin virksomhet på alle relevante politikkområder.

Det skal tilstrebes en jevn kjønnsfordeling på alle nivåer i etaten. Det er et mål for statlig sektor at minst 40 prosent av ledere skal være av hvert kjønn.

Det forutsettes videre at Bufdir, som har knyttet seg til avtale om inkluderende arbeidsliv (IA), har hensiktsmessige, målbare tiltak for å nå de tre hovedmålene i avtalen (I. Redusere sykefraværet, II. Rekruttere personer med redusert funksjonsevne og III. Øke gjennomsnittlig pensjoneringsalder), og også sørger for å revidere tiltakene ved endringer i IA-avtalen.

For øvrig henviser vi til nye regler for sykefraværsoppfølging fra 1. mars 2007, og også til Hovedavtalens § 19, pkt 3 om utarbeiding av en livsfaseorientert personalpolitikk som bl.a. ivaretar seniorperspektivet.

Rapportering	Tidspunkt
Bufdir bes redegjøre for sin personalforvaltning og internkontroll	Årsrapport

5.3 Integrering og inkludering av personer med innvandrerbakgrunn

Alle statlige virksomheter skal fra og med 2007 sette mål og utarbeide planer for å øke rekrutteringen av personer med innvandrerbakgrunn¹. Slike mål og planer kan inngå i virksomhets- og eller personalplaner.

¹ Personer med innvandrerbakgrunn defineres som personer:

- født i utlandet, med to utenlandskfødte foreldre, som har innvandret til Norge
- som er født i Norge med to foreldre som er født i utlandet.

Rapportering	Tidspunkt
Virksomhetens egne mål for rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn	Årsrapport
Antall og andel ansatte med innvandrerbakgrunn den 1.1.2009 og 1.1.2010.	Årsrapport

5.4 Aktivitets- og redegjørelse/rapporteringsplikter

Likestillingsloven, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og diskrimineringsloven pålegger offentlige myndigheter å arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering, både som arbeidsgiver og utfører av de oppgaver eller tjenester som myndigheten har ansvar for i medhold av lov, instruks eller av eget tiltak. Plikten, og ansvaret, omfatter også all sosial og teknisk infrastruktur som nyttes i utførelsen. Likestilling og fravær av diskriminering skal integreres i all offentlig virksomhet. Regelverk og forvaltningsvedtak skal være i samsvar med formålene i likestillingsloven og i diskrimineringslovene. Alle offentlige myndigheter skal klargjøre egne utfordringer mht. likestilling og diskriminering ut fra kjønn, nedsatt funksjonsevne eller etnisk bakgrunn. De samme myndigheter har tilsvarende ansvar for å sikre seg nødvendig kompetanse som anses nødvendig for å nå målene om likestilling og fravær av diskriminering.

Departementet vil i eget brev utdype innholdet i aktivitets- og rapporteringspliktene, samt angi minstekrav til rapportering.

5.5 Krisehåndtering og informasjonsberedskap

Buudir må sørge for at krisehåndterings- og informasjonsberedskapsplan(er) for sannsynlige hendelser finnes og blir ajourført ved behov. Man må til enhver tid ha ajourført oversikt over kontaktpersoner som er tilgjengelige for departementet i en eventuell krisesituasjon, samt ha oversikt over hvilke institusjoner og personer som forøvrig skal kontaktes (varslingsliste). Buudir må vurdere behov for tiltak for å bedre krisehåndterings- og informasjonsberedskapskompetansen for eksempel ved skrivebordsøvelser for ledelsen/nøkkelpersoner og opplæringstiltak. Skrivebordsøvelser bør minimum gjennomføres hvert 2. år. Buudir gir nødvendige oppdrag/retningslinjer innenfor krisehåndterings- og informasjonsberedskapsområdet i sitt disponeringsskriv til regionene og støtter og veileder regionene i arbeidet for øvrig. Krise- og informasjonsansvaret følger linjen og fagansvaret, men departementet kan påta seg en koordinerende rolle ved kriser der flere aktører er involvert.

Rapportering	Tidspunkt
Status/hendelser innenfor området	Årsrapport

5.6 Krav om risikostyring

I henhold til økonomiregelverket skal alle virksomheter sikre tilstrekkelig styringsinformasjon og forsvarlig beslutningsunderlag tilpasset virksomhetens egenart og risiko og vesentlighet, jf. Reglement for økonomistyring i staten §§ 4, 14 og 15 og Bestemmelser om økonomistyring i staten pkt. 2.2., 2.4 og 4.4. God dokumentasjon vil normalt også være et viktig bidrag i en kontinuerlig forbedring av risikostyringen og dermed av mål- og resultatstyringen som helhet.

Buudir skal rapportere til departementet om de viktigste risikoområdene for sin virksomhet og hva som eventuelt blir gjort for å redusere risikoen. Dokumentasjon knyttet til risikovurdering kan bli etterspurt i styringsdialogmøter eller som del av den øvrige rapporteringen til departementet.

5.7 Offentlige anskaffelser

Alle anskaffelser skal skje i tråd med de grunnleggende prinsippene om konkurranse, likebehandling og etterprøvbarehet.

5.8 Handlingsplan for miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser

Regjeringen la sommeren 2007 fram en handlingsplan for miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser. Planen inneholder en egen miljøpolitikk for statlige innkjøp hvor det stilles konkrete krav til innkjøp av prioriterte produktgrupper, jf. Handlingsplan 2007- 2010 *Miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser* T-1467. Den enkelte statlige virksomhet må sørge for å følge opp miljøpolitikken og den skal inngå i det interne styringssystemet til den enkelte virksomhet.

Videreføring av miljøledelse (Grønn stat) i statlige virksomheter er en del av handlingsplanen. Det skal foretas en årlig revisjon av miljøledelsesarbeidet hvor det legges til rette for kontinuerlige forbedringer. På www.gronnstat.no er det samlet veiledninger, verktøy og relevante eksempler i forbindelse med innføring av miljøledelse.

Rapportering	Tidspunkt
Hvordan handlingsplanen er fulgt opp i virksomheten	Årsrapport
En kort rapport om arbeidet med miljøledelse i virksomheten	Årsrapport

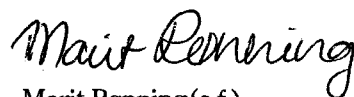
5.9 Nasjonale retningslinjer for å styrke informasjonssikkerheten 2007-2010

Fornyings- og administrasjonsdepartementet har utarbeidet retningslinjer for å styrke informasjonssikkerheten i samfunnet. Det enkelte departement har ansvar for å følge opp retningslinjenes innsatsområder innenfor sitt ansvarsområde. Aktuelle tiltak på innsatsområdene utarbeides i samarbeid med Bufdir. Dette vil bli fulgt opp i eget brev.

Rapportering	Tidspunkt
Overordnet rapport på status på informasjonssikkerhetsarbeidet innen virksomheten.	Årsrapport

Med hilsen

Harald Nybøen (e.f.)

Marit Rønning (e.f.)

Vedlegg:
Rapporteringsskjema for 2009
Delegasjonsoversikt
Fullmakter
Maler for tiltaksrapportering